

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΧΡΟΝΙΑ Η'. ('Εξάμηνο Β')

✱ ΑΘΗΝΑ, 26 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1910 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 416

"Ένας λαός υφώνεται ἅμα δείξῃ πῶς δὲ φοβῶνται τὴν ἀλήθειαν. — ΨΥΧΑΡΗΣ"

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΑΓΝΩΣΤΟΣ. Ἡ συναυλία τοῦ Καλοκαίριου.
ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ. Ἀθηνιώτικα γράμματα
ΡΗΝΑ ΛΕΒΑΝΤΗ. Ἀπὸ τῆς ζωῆς—Ἄλυσίδες.
Ζ. ΛΕΦΑΚΗΣ. Ἡ ἱστορία τῆς Κοκκινότριχας ποῦ δὲν εἶχε ἀγαπητικὸ κ' ἔπεσε στὴν πράσινη λίμνη (τέλος).
Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ. Τραγουδάκι.
Κ. ΚΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Στὴ θύμησιν χαμένου φίλου.
ΨΥΧΑΡΗΣ. Πάμε σχολεῖς (τέλος).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ — Ο.ΤΙ ΘΕΛΑΤΕ.

ΠΑΜΕ ΣΧΟΛΕΙΟ*

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Σεβαστοί μου Κύριοι τοῦ **Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου**,

Ἔτσι, μὲ τὸ Folkestone, τελειώνει τάρβρο τοῦ συναδέλφου μας Δ Π. Πετροκόκκινου καὶ ὑποθέτω πῶς ἡ ἀγνωστὴ ἀνταποκρίτρια, γράφοντας τέτοια λόγια—δηλαστὴ ἂν ἔγραφε κ.τ.λ.— θὰ χάρηκε πού μὲ **κτυποῦσε** τὸν ἄμοιρο ἐμένα μὲ **κ**, ἔσο κι ὁ ἀγαπητὸς μας ὁ συνάδερφος θὰ χάρηκε, ἀδιαφορώντας ποῖος μὲ χτυπᾷ μὲ **κ**, ποῖος μὲ χτυπᾷ μὲ **κ**αππα, φτάνει νὰ μὲ χτυποῦνε. Πάλι ὡστόσο παρατηρῶ πῶς ἐκεῖνοι πού μὲ χτυποῦνε ἢ μὲ **κτυποῦνε** ἢ μὲ **κτυποῦσι**, ἀδύνατο νὰ τὸ κουνήσουνε ἀπὸ τὴν πεποιθήσιν τους, πῶς στὸ Παρίσι τὸ μελάνι θὰ σώθηκε ἢ πῶς χαρτοπώλης πιά δὲ θὰ ὑπάρχει, νὰ πᾶω νὰγοράσω καὶ γὼ λίγο χαρτί. Νά ἔμωσ πού δὲ γελαστήκανε καὶ τόσο πολὺ, ἀφοῦ σήμερονά τόντες δὲν μπορῶ νὰ τοὺς ἀποκριθῶ. Πῶς νὰρχίσω τώρα στὸ θεὸ σας φιλονικίες μὲ μιὰ κυρία: Δὲν ταιριάζει, ἔση ἄρεξιν κι ἂν ἔχω νὰ τῆς καθυποβάλω μιὰ ταπεινὴ μου γνώμη, πῶς στὴν Ἑβρώπη δηλαδὴ δὲ **μορφώνονται**, ἔπως νομίζει, **πνέματα** καὶ **χαρακτήρες**, παρὰ μορφώνονται, τί θαρῆτε; Φελλοί! Ναιίσκε! Φελλοί, νά, φελλοί, ἀδερφέ, γιὰ νὰ βουλώσῃς μιὰ μποτίλια. Ἔτσι ἀπὸ τοὺς μεγάλτερος ἐπιστήμονες καὶ χυμικούς τῆς Ἑβρώπης, ὁ Μ. Berthelot, πού εἶτανε καὶ μεγάλος φιλόσοφος καὶ μεγάλος νοῦς, φανταστήτε πῶς κάτεχε περίφημα τὴν τέχνη τοῦ φελλοῦ. Ἐρχόντανε πολλοὶ νέοι στὰ μαθήματά του, πολλοὶ ξένοι, καὶ πειδὴ ἀκούσα-

νε γιὰ Παρίσι. ἐπιστήμη, φιλοσοφία καὶ χυμιά, λέγανε τοῦ Berthelot πῶς ἤρθανε νὰ παραδοθοῦνε στὰ χέρια του, νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἀφτὸς πῶς νὰ μάθουνε τὰ μυστικὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ζωῆς, νὰ νοῖξῃ ὁ νοῦς τους, νὰ σταθοῦνε χρήσιμοι στὴν ἀθρωπότητα. Ὁ Berthelot, ἀντὶς νὰ τοὺς μιλήσῃ γιὰ τὴν ἀθρωπότητα, γιὰ τὸ νοῦ τοῦ ἀθρώπου, γιὰ τὴν ἐπιστήμη καὶ γιὰ τὰ μυστικὰ τῆς ζωῆς, πάντα καὶ πάντα πολὺ ἀπλὰ τοὺς ἔλεγε—«Ἴδου μιὰ μποτίλια, ἴδου κ' ἕνας φελλός. Νὰ βουλώσῃς, παρακαλῶ, τὴν μποτίλια μὲ τὸ φελλό, μὲ τρόπο πού τὸ ὕγρον πού θὰ μείνῃ μέσα, μέσα νὰ μείνῃ, νὰ μὴ χυθῇ ἔξω. Τόσο νὰ μοῦ μάθῃς. Εἰδεμὴ, ἀδύνατο νὰ μάθῃς χυμιά, φιλοσοφία κ' ἐπιστήμη.»

Δηγοῦνται πῶς πολλοὶ νέοι ἀπογοητεμένοι, ἀκούοντας ἕναν τέτοιο ἀθρώπο νὰ τοὺς δίνει τόσο ποταπὲς ὀδηγίες, φέθγανε καὶ δὲ γυρίζανε, ἴσως ἔπως κ: ὁ συνάδερφός μας ὁ κ. Δημήτριος Πετροκόκκινος, ἀπὸ τὴν ἀπογοήτευσίν του τῆς σκληρῆς λογικῆς μου, ἔφυγε βλέπω γιὰ τὸ Folkestone. Ἐγὼ, τί νὰ σᾶς πῶ; Δὲ φέθγω. Ἐγὼ χρόνια καὶ χρόνια γινώρισκα τὸν Berthelot, πού τοῦ χρωστῶ πίστη ἀκατανίκητη στοὺς φελλοὺς. Ἴδεν δὲν ἔχει κανεὶς τὸ περίφημα πού μορφώνει νοῦ καὶ χαρακτήρα, τί νὰ ξέρεῃς νὰ φελλώσῃς μιὰ μποτίλια. Μάλιστα! Ἴσια ἴσια στὴν Ἑβρώπη, πού τὴ γινώριζει τόσο καλὰ ἢ σοφὴ ἀνυπόγραφη, ἀνεφημεριδογράφη Πετροκόκκινιοαλληλογράφουσα κυρία, στὴν Ἑβρώπη προσέχουνε, ἔχι μόνο στὴν ὀρθογραφίαν, μὰ καὶ στὰ ζητηματάκια τῆς ὀρθογραφίας ἀκόμη, γιὰ νὰ φήσουμε τὰ πολὺ πὺ πρόσωχα ζητηματάκια τῆς γραμματικῆς. Πασίγνωστο κιόλας, τὸ φωνάζανε καὶ οἱ στοιχειοθέτες, πῶς ὁ Victor Hugo ἀκολουθοῦσε σχολαστικὰ τοὺς κανόνες τῆς γραμματικῆς καὶ δὲν ἔκανε ποτέ του λάθος. Κάποιος ἄλλος, πού περιττὸ νὰ πῶ τὸνομά του, πρόσεχε τόσο πολὺ καὶ σὲ τόσο ἀσήμαντους κανόνες, πού ἂν τοὺς ἔδραξα στὴ μέση, θακούγαμε ποῖος οἶδε τί ἀπὸ τὸ Φολκεστόνι.

Ἀπ' ἀφτὸς θὰ κακκοσυνήθισα, στὴν Ἑβρώπη, ἔπως τὸ εἶπε ἡ ἀνώνυμη σοφὴ μας, ἡ Μούσα τῆς πνευματικῆς ἀνορθογράφης μόρφωσης τῆς Ἑλλάδας, ἐπειδὴ, νὰ μὲ σκοτώσετε, γνώμη δὲν ἀλλάζω ναι καὶ ναι, ὁ Ῥωμὸς θὰ σωθῇ, μονάχα ἔταν προσέξῃ στὸ τελικὸν τῆς αἰτιατικῆς, στὸ γ πρὶν ἀπὸ τὸ μ—μὲ τὸ συμπάθειο—κι ἔλα τὰ παρόμοια. Μπράβο! Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀπὸ κει κρέμονται, ἀπὸ τὰσήμαντα ἐκεῖνα τὰ σημαντικὰ, τὸν κανόνα καὶ τὸ νόμο. Βέβαια, γιὰτί τότες ὁ Ῥωμὸς θὰ χτυπήσῃ κάτω τὴν ἀνεμελιά καὶ τὴν ἀναρχία, τότες θὰ μάθῃ τὸ χρέος, θὰ μάθῃ τὴν ἠθική. Τῶν ἀδυνάτωνε τὸ ἀδύνατο, νὰ διορθωθῇ τοῦ Ἑλληνα τὸ πνέμα, «ἔστω καὶ μὲ ζήμια τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς ὀρθογραφίας», ἀφοῦ ἴσια ἴσια τὸ πνέμα του τὸ χαλνᾷ, ζημιώνοντας τὴ γραμματικὴ καὶ

* Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐκπερασμένου φύλλου.

τήν ὀρθογραφία. Καί τί νόημα ἔχει, σὲ θεό σας, τί νόημα ἔχει νὰ λέη κανεὶς, νὰ παναλέη μάλιστα, πὼς «οἱ λέξεις δὲν εἶναι ἑ σκοπὸς ἀλλὰ τὸ μέσον γιὰ νὰ φθάσουμε στὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ μέρ-
φωση»; Τί δύναμη ποῦ τὴν ἔχουνε μερικὰ λόγια — ἴσια ἴσια ἐπειδὴ κ' εἶναι, ὅπως ἔλεγε ὁ μακαρίτης ὁ Ἀμλέτος — **Δόγια! Δόγια! Δόγια** Καὶ τίποτις ἄλλο. Γιὰ νὰ διοῦμε. Κάθουμαι στὴν Κηφισιά. Ἔχω σκοπὸ νὰ πάω στὸ Τατόι. Ἔνα μέσο, εἶναι καὶ τὸ ἄλογο. Τὸ λοιπὸν, γιὰ νὰ πετύχω τὸ σκοπὸ μου, τί μὲ πειράζει τὸ μέσο; Μπορεῖ ἄξαφνα τῆλογο μου νὰ κουτσαίνῃ. Τί μὲ νοιάζει; Κοιτάζω ἐγὼ τὸ σκοπὸ τὸ μέσο θὰ κοιτάζω, ἀδερφέ; Ὁραῖος σκοπὸς κι ὠραῖο μέσο! Ποιὸς δὲν τὸ ξέρει πὼς μέσο καὶ σκοπὸς εἶναι τὸ ἴδιο; Ἀπὸ ποῦ μᾶς ξετροπώσανε ἀφτὲς οἱ ἄσοφες οἱ σοφίες, ποῦ τὸ μέσο μᾶς τὸ παρυσιάζουσε τάχα σὰν κάτι ποῦ εἶναι κατώτερο; Σκοτώθηκα νὰ τὸ φωνάζω στὰ βιβλία μου πὼς ἔτι ἀξίζει τὸ φόντο, ἀξίζει καὶ ἡ φόρμα, ὅσο ἡ οὐσία, τόσο ἡ μορφή — ἄς ἀφήσουμε πὼς σ' ἕνα ζήτημα **γλωσσικό**, βέβαια πὼς ἡ γλώσσα εἶναι σκοπὸς καὶ μέσο! Ἐπειτα, νὰ σὰς πῶ καὶ τὸ κάτω κάτω; Βαρέθηκα. Καὶ θύμωσα. Ἐδῶ εἶμαι καὶ δῶ εἶστε. Τί τρόπος εἶναι τώρα, νᾶρχουνται μὲ ὕφος καταφρονε-
τικό, ἀπὸ τὴν Ἰμαλαγία, νὰ μὲ κατηγοροῦνε μένα, ἐμένα τὸ στενοκέφαλο, τὸ στενόμυαλο, ποῦ σκοποὺς φαίνεται δὲν ἔχω, παρὰ μονάχα μέσα, ποῦ προσέχω στὸ νῦ καὶ στὸ σίγμα, στὲ γ πρὶν ἀπὸ τὸ μ, ποῦ χάνουμαι στὶς μικρολογίες, ποῦ γυρέσω φύλλους στᾶχερα; Πολὺ καλά. Μά, παρακαλῶ, τοὺς φύλλους ἀφτούς, σὲ τί ἄχερα τοὺς γύρεψα; Τᾶχε-
ρά μου θαρῶ πὼς εἶναι κάμποσα ἔργα. Ποῦ εἶναι τὰ δικά τους; Ἔχουνε, δὲν τὸ συζητῶ, καὶ νὰ τὰ χαίρουνται. Μὰ τὸ Δία καὶ μὰ τὸν Ἡρακλή, νομίζω πὼς ἔχω καὶ γὼ μερικὰ. Τοὺς ἀκούει κανεὶς καὶ πάει νὰ πιστέψῃ πὼς μιλοῦνε γιὰ κανένα δασκαλάκο ποῦ ἔξω ἀπὸ μιὰ στιγμή καὶ μιὰ ὑποσημείωσι, τίποτα δὲ βλέπει, τίποτα δὲν ξέρει, τίποτα δὲ νοιώθει. Τὴ γραμματικὴν τοῦ κι ὀμπρός. Μοῦ φαίνεται ὡστόσο πὼς στὰ βιβλία μου, τὴν ποίησιν καὶ τὴ φιλοσοφίαν, τίς ἔχω περεχυμένους ποτάμια στὴν Ἑλλάδα. Ἀσιπὸν, ἂν ἐγὼ ποῦ οἱ φίλοι μου τουλάχιστο μὲ περνῶνε γιὰ φιλόσοφο καὶ γιὰ ποιητὴ, ἂν ἐγὼ εἶμαι πάντα ὁ μεγάλος ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ σίγμα καὶ τοῦ νῦ, θὰ πῆ πὼς κάτι τρέχει, πὼς οἱ θεωρίες οἱ δικές μου ἔχουνε κάποιαν ἀξίαν, πὼς ἀχαρνὰ δὲ μ' ὠδηγήσανε, θὰ πῆ πὼς ἔχουνε τοῦ λόγου τους νὰ πάρουνε ἀπὸ μένα παράδειγμα, ἔχι ἀπὸ λόγου τους ἐγὼ.

Τὸ καταφρόνιο τους τὸ περήφανο γιὰ τίς μικρολογίες μου, γιὰ τὴ στενοκεφαλιά μου, θὰ τὸ καταλάβαινε τουλάχιστο κανένας, ἂν ἔπεφτε ἀπὸ τὸ ὕψος ἐνὸς Σολωμοῦ. Ὁ Σολωμὸς ἄξαφνα θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ γυρίσῃ νὰ μοῦ πῆ:

— « Ἀφσέ με ἦσυχο, μπρὲ ἀδερφέ. Σκάσε μὲ τὴν αἰτιατικὴν σου. Δὲ βλέπεις; Γεννοβολῶ. Θὰ βγῆ ἀριστοῦργημα. Θέλεις τώρα, ἀριστοῦργημα νὰ τὸ χαλάσω γιὰ ἕνα χ!»

Μὰ ἴσια ἴσια ὁ Σολωμὸς δὲ θὰ τάλεγε ἀφτά, ἐπειδὴ ὁ Σολωμὸς, στὸ τέλος τῆς ζωῆς του, εἶχε τὴν δέα πὼς ἀριστοῦργημα χωρὶς δουλειὰ δὲ γίνεται,

καὶ γὼ νομίζω πὼς ἡ περίφημη οὐρανοθρόνιτη θεωρία τῆς ὀλύμπιας ἀγνωστῆς θεᾶς, τῆς κεραυνοβολούσας ὡς τὸ Φολκεστόνι, ἐγὼ νομίζω πὼς τὸ φοβερὸ ταθατοῦρι, πὼς ὁ πόλεμος ἐναντίου τῆς γραμματικῆς, πὼς οἱ θυμοὶ καὶ τὸ καταφρόνιο γιὰ τὸ μοῦτσουνοῦ μου, ἄλλο μέσα τους δὲν κρύβουσε, ἄλλο δὲ σημαίνουσε παρὰ τὴν αἰώνια τὴν ἀνεμελιά τοῦ Ῥωμοῦ, νὰ τὸ ποῦμε καὶ πῶς σκέττα, τὴν τεμπελιά του.

Τέτοια θάποκρινόμενα τῆς Ἰμαλαγίας μᾶς τῆς κυρίας, ἂν ἔγραφε στὶς φημερίδες δηλαδή, κι ἂν τολμούσα νὰποκρηθῶ σὲ μιὰ κυρία. Τολμῶ ἀκόμη λιγώτερο νὰποκρηθῶ τοῦ συναδέρφου μᾶς τοῦ κύριου Δημητράκη Πετροκόκκινου — ἂν καὶ μοῦ φαίνεται σὰν κομματάκι ἀρχαίριος ὁ τρόπος ποῦ μὲ χαρκτηρίζει, ἔταν κανεὶς συλλογιστὴ πὼς τὰ γράφει ἀφτὰ τέσσερα χρόνια ὕστερις ἀπὸ τὴν Ἀπολογία μου, Μὰ τί τὰ θέλετε; Εἶμαι καὶ πρέπει νὰ μείνω βουδός. Ὁ κ. Δημητράκης Πετροκόκκινος μ' ἔχει στᾶλήθει ἀποχρεωμένο, σπλαδωμένο, νά, μὲ μιὰ λέξη νὰ σὰς τὸ ξεφανερῶσω, μ' ἔχει ἀγορασμένο. Ναῖσκε! Μοῦ ἔδωσε ἀπειρες φορές χαρτζιλίκι, ἔχι μαθὲς γιὰ νὰ τὸ ρίξω κανόνι στὰ μπουλβάρια τοῦ Παρισίου, μὰ γιὰ νὰ τυπώσω ξένα βιβλία, κ' ἔτσι τυπώθηκε τώρα τελεφταία ὁ δέφτερος τόμος τῆς **Γραμματικῆς** τοῦ Φιλήντα μᾶς. Τοῦ Πετροκόκκινου τὴ χρωστοῦμε ὥστε δὲν μπορῶ ἐγὼ νὰ ξεστομίσω λεξούλα: ἐκεῖνος μπορεῖ, ποῦ δὲν τὸν ἔχω ἀποχρεωμένο, ποῦ μελέτησε τόσα χρόνια τὸ ζήτημα κάτω στὶς Ἰντιες, ποῦ ἔχει κάθε δικαίωμα νὰ μᾶς κανονίσῃ τὴ γλώσσα, ὅπως τὴν κανόνισε στὰ λίγα του βέβαια, μὰ διαλεχτὰ ἔργα. Σ' ἀφτὰ μέσα εἶδαμε πὼς πρέπει μάλιστα νὰ λογαριάζουμε καὶ μιὰ γραμματικὴ. Δὲν πειράζει ποῦ εἶναι τοῦ Φιλήντα.

Λοιπὸν ἐδῶ, γιὰ νὰ τελειώσουμε, θὰ πιάσουμε ἀπὸ γενικὴ ἐποψὴ τὸ ζήτημα. Δυὸ λόγια, μὰ ποῦ μοῦ φαίνονται σπουδαῖα. Ἦως ἡ καθαρῆουσα νὰ τὸ φταίγῃ, ποῦ ὀλη τῆς ἡ προσπάθεια στᾶθηκε νὰ βάλῃ τὰ παιδιὰ νὰ βαστοῦνε μιὰ γραμματικὴν στὰ χέρια καὶ νὰ τὴ μαθαίνουσε ἀπ' ὄξω. Σίγουρα εἶναι ποῦ πολλοί, ποῦ οἱ περισσότεροι, μάλιστα οἱ περισσότεροι ἀπὸ κεινοὺς ποῦ φωνάζουσε τόσο γενναῖοφρονα καὶ περήφανα ἐναντίου τοῦ νῦ καὶ τοῦ σίγμα, οἱ περισσότεροι ἔχουνε γιὰ τοὺς τύπους, γιὰ τὸ τί πρᾶμα εἶναι ἄξαφνα ἕνας τύπος, μιὰν ἀντίληψιν παιδιατικὴν, καὶ παλιωμένην. Φαντάζονται δηλαδή τὸν τύπο σὰν ἕνα μέρος τῆς γραμματικῆς καὶ τὴ γραμματικὴν σὰν ἕνα βιβλίον τυπωμένο. Μὰ ἡ γραμματικὴ ἔχει ἄλλα γνωρίσματα, κι ὁ τύπος εἶναι κάθε ἄλλο ἀπὸ κείνο ποῦ στοχάζονται. Πρέπει νὰ τὸ κάμουμε πρώτη μᾶς ἀρχή, πὼς ἕνας τύπος εἶναι πάντα μιὰ ἐνέργεια. Ἐνέργεια ποῦ χρωστᾷ τὴν ὑπαρξί τῆς, τὴ γέννησὴ τῆς. Πότε στὸ νού, πότε στὴν ψυχὴ, πότε σὲ μιὰ κοινωνικὴ ἐπίδραση, πότε σ' ὅλα τους ἀφτὰ μᾶζι. Προσπάθησα νὰ σὰς τὸ δεῖξω πῶς ἀπάνω κ' ἐλπίζω νὰ σὰς ἔπεισα μὲ τὸ σκολειό. Ἐσεῖς τώρα — κι ὅσοι φίλοι μᾶς τᾶχουνε ἀσήμαντο πρᾶμα νὰ μᾶς βάλουσε τὴν τάδε λέξιν, ἐδῶ μ' ἕναν τύπο, παρακάτω μ' ἕνα δέφτερο, θὰ μᾶς ποῦνε πὼς τί διάλογο πάμε νὰ ζητάζουμε ἂν πρέπει νὰ τὸ γράψουμε **σκολειό, σκολειό, ἢ σχολειό**. Ἐ! ἀδερφέ,

τί σημαίνει; Για ένα χ θα ζαλλίσουμε τώρα το κεφάλι μας; Κ' έχουσε άδικο μεγάλο οι φίλοι, έπειδή σ' ένα κάτι μικρό, σ' ένα τιποτένιο κάτι, γελιούνται, δηλαδή πώς δέν είναι διόλου ο λόγος για ένα χ, παρά για μιá **ένέργεια**. Για να βγή, για να γίνη ο τύπος **σκολειό** με κ, ένεργησε ιδιαίτερη δύναμη της ψυχής και της κοινωνίας για τοúτο μάς φανερώνει και πράματα που μέσα του κατασταλάξανε, να πής, από την πολύτροπη άφτη **ένέργεια**. Βέβαια πώς μπορεί κανείς πότε να γράφη **κτυπώ** με κ, πότε **χτυπώ** με χ, μπορεί κανείς—ή καμιά—να γράφη ο τι του—ή της κατεβή—μά με τη συμφωνία να ξέρη πώς άλλη **ένέργεια** είναι το **κτυπώ**, άλλη το **χτυπώ**, γιατί εσα, φίλοι μου συναδέσφωι, σάς ξεδιάλυσα φαρδιά πλατιά για το **σκολειό**, είμαι σέ θέση να σάς τα ξεδιαλύσω για όλους τους τύπους της μισής ή της καθαρέβουσας που παραδέχαστε άξαρνα στο **Καταστατικό σας**, για την **εκπαίδευση**, για τις **διαλέξεις**, τους **ιδρυτάς** και σωρό σωρό τέτοια. (Θά διητε τότες πώς κάνετε θάματα, προσπαθώντας να βάλετε, όχι έναν τύπο στη θέση ενός άλλου, μά σωτότερα μιá **ένέργεια** στη θέση μιáς άλλης, δηλαδή ναλλάξετε, αλλάζοντας ένα σίγμα ή μιá κατάληξη, ναλλάξετε την ψυχή, τον πολιτισμό, την καρδιά που ο τύπος—ας το πούμε καλύτερα πιά—που ή **ένέργεια** μέσα της βασιτá και φανερώνει, άμα την ζετάσουμε.

Και το συμπέρασμα; Το συμπέρασμα, τριμερό. Το συμπέρασμα είναι που ή **Εκπαιδευτικός όμιλος**—για τη λέξη **όμιλος** θα μπορούσα να σάς πω—άλλη φορά!—χίλια διασκευαστικά—που ή καλός μας **όμιλος** αποφασίζει πολλά, δέ λέμε ελα, στά κουτόρου.

Έχω ακόμη να σάς παρακαλέσω να μου κάμετε μιá χάρη, μάλιστα δυό, ίσως και τρεις. Η πρώτη χάρη, τó ξέρω πώς είναι μεγάλη, άδικολόγητη άπαίτηση από μέρος μου· να, τώρα που έγινε και γώ μέλος, να μ' ακούτε δά και μένα, όσο ακούτε τον προφήτη μας του Folkestone και την άγνωστη προφήτισσα. Μήπως δέν είμαι τώρα και γώ συνάδερφός σας; Δώστε και στά λόγια μου λίγη προσοχή. Άν πάλε βριέστε, τó βάζουμε σέ τάξη και τούτο. Άκούτε άξαρνα όλο τó χρόνο τον κύριο Δημητράκη Πετροκόκκινο. Έ! μιá φορά τó χρόνο, μου παραχωρείτε και μένα μιάν άκρόση.

Τό δέφτερο που θα σάς παρακαλέσω, πραχτικό. Στο άρθρο εκείνο που αναφέραμε κι όπου είδα με πώς ή κ. Δελμούζος με χτυπούσε, ή κ. Δημητράκης Πετροκόκκινος σημειώνει παρακάτω πώς τάρθρα του κ. Δελμούζου, έγω τά είπα πώς είναι «πρώτης σειράς». Παραπέμπει και στό μέρος όπου τó είπα. Για να δείξη τάχα πώς κι ή ίδιος σιχάθηκα τόν έκάρτό μου, βρίσκοντας «πρώτης σειράς» τάρθρα όπου με χτυπούνε; Νομίζω πώς δείχνει μόνο και μόνο τί καλό άκακο παιδί που είμαι. Μπορεί να μη συμφωνώ σέ πολλά με τόν κ. Δελμούζο, κι όμως να μου φαίνεται πώς ή άθρωπος γράφει άρθρα πρώτης σειράς. Έλπίζω τώρα κι ή κ. Δελμούζος και του λόγου σας όλοι να παραδεχτήτε πώς ίσως και γώ

κάτι να σαμπάζω από διδασκαλία. Είναι είκοσι τέσσερα χρόνια σωστά που διδάσκω. Διδάσκω τά ιστορικά της νεοελληνικής. Διδάσκω και τη νεοελληνική την ίδια. Μπορεί ή κ. Δημητράκης Πετροκόκκινος να με βρίσκη σκληρό, λογικό, κλασικό, άγουρο, ανεφάρμοστο κι άλύγιστο. Μπορεί ή κ. Δελμούζος να με χτυπή. Μπορεί να με λέη άνεκπαίδεφτο, άμόρφωτο, βυζαντινό, άσήμαντο, τρισμέγαλο ή τρισμεγάλο, ή τρισμέγαλη και τρισμεγάλη διδάχτρα του σκοπού, ή τετραμεγίστη, ή προτιμá και ή τετραμεγίστη καταφρονήτρα του μέσου, ή μόνη και σωστή δειγνήτρα της άνορθόγραφης μόρφωσης του Ρωμιού, της εκπαιδευτικής του άγραμματικωσύνης. Άς τάφήσουμε μιá στιγμή εσα λένε και δέ λένε. Άς έρθουμε στά πράματα. Και τά πράματα είναι, ο τι κι αν πη κανείς, πώς διδάσκω σέ μιá Γαλλία, σ' έναν τόπο δηλαδή όπου τά παιδαγωγικά, τά εκπαιδευτικά συστήματα είναι άντικείμενα καθημερινής μελέτης· τά πράματα είναι πώς διδάσκω σέ καταστήματα που άνώτερα δέ βλέπω και όπου για να διοριστή κανείς, πρέπει να μάζωξε διπλώματα και τίτλους πιδ πολλούς, να με πιστέψτε, όσο άπίστεφτο κι αν είναι, από τόν κ. Δημητράκη Πετροκόκκινο, από την άγνωστή μας Ήγερία του, ίσως κι από τόν κ. Δελμούζο, που τουλάχιστο είναι δάσκαλος ή άθρωπος από άπάγγελμά του. Τά πράματα είναι ακόμη πώς διδάσκω τά νεοελληνικά σέ νέους που τά βωμαίικα δέν είναι ή μητρική τους γλώσσα κι έτσι χρειάζεται κόπος περισσότερος, μέθοδο πιδ πιδέξια, παρά που θα χρειάζότανε για Ρωμιούς, όπου να καταφέρης τέτοιους νέους να διαβάζουνε, να μιλούνε, να γράφουνε κιόλας τη νεοελληνική.

Λοιπόν έγω νομίζω πώς τó σωστό θα εΐτανε, φίλοι μου συναδέσφωι, τη στιγμή που θέλατε νανοΐξετε σκολειό, να βρωτήσετε τη γνώμη ενός καθηγητή, που κάποια πείρα δέν του λείπει, όπου είναι ή μόνος που δίδαξε τη δημοτική, ενώ έσεις όλοι σας ως τά τώρα την καθαρέβουσα μονάχα διδάξατε. Μά έλατε ναπρήσετε ακόμη πιδ πολύ. Έγω διδάσκω, στη Σκολή των Άνατολικών Γλωσσών, και τη δημοτική και την καθαρέβουσα! Πώς σάς φαίνεται; Τό υποφιαστήκατε ποτές σας; Τό υποφιαστήκατε τάχα ποτέ τους οι άμυαλοι που με χτυπούσανε στη Βουλή, σίς τέσσερεις του Φλεβάρη, 1908; Σέ εσα έγγραφα τότες στά **Ρόδα και Μήλα**, Ε', α', 1908, σ. 187 κι άκ., δέ φύσηξα γρú γι' άφτό που σάς λέω σήμερα, να μην πάνε και θαρρέφουνε πώς τó λέω να δικαιολογηθώ μπροστά τους. Τί δικαιολογία, καλέ, που θάδειχνα ίσια ίσια την άφάνταστη άστοχασιά τους. Παρατήρησα τότες πώς από κεινούς που με κατηγορούσανε, κανέναν στη ζωή του δέν πάτησε στό μάθημά μου. Άκούστε τώρα τó κωμικότερο. Δέν εΐτανε άνάγκη να πατήση. Θάδλεπε στό πρόγραμμα της Σκολής, θάδλεπε στην *affiche* που είναι κολλημένη στούς τοίχους και της Σορμπόννας ακόμη και σέ κάθε άνώτερο εκπαιδευτικό κατάστημα, θάδλεπε τάόλουθα: «M. Jean Psichari, professeur, exposerá les principes de la grammaire du grec savant et du grec moderne aux éléves de première année (déclinaison des substantifs), aux

élèves de deuxième année (adjectifs, pronoms et indeclinables) et aux élèves de troisième année (verbes).» Τι νὰ πῆ τώρα κανεῖς γι' ἀθρώπους πού χτυποῦνε στὴν τιμὴ του ἕναν καθηγητὴ χωρὶς κἀνε νὰ ξίξουνε μιὰ ματιὰ στὸ πρόγραμμά του ; Καὶ τὸ πρόγραμμά μου δὲν ἀλλάξε ἀπὸ τὰ 1904, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ δπου ἄρχισα νὰ παραδίνω στὴ Σκολὴ ἐκεῖνη. Καὶ τὸ πιὸ νόστιμο εἶναι πού πρὶν ἀπὸ μένα ἡ γραμματικὴ τῆς καθαρῆς καθαρῆς δὲν εἶχε παραδοθῆ στὴ Σκολὴ, ὥστε ὑποχρέωση καμιά δὲν εἶχα. Συλλογίστηκα μάλιστα, ὕστερις ἀπὸ τὸ σκάνταλο ἐκεῖνο τῆς Βουλῆς, νὰ σῆσω ἀπὸ τὸ πρόγραμμά μου τὴ γραμματικὴ τῆς καθαρῆς καθαρῆς. Μὰ τὴν ἄφησα, γιὰτὶ νὰ τοὺς ἀκούσῃ κανεῖς, ἀκόμη καὶ γιὰ νὰ τοὺς ἐναντιωθῆ, θὰ πῆ πὼς τοὺς συνορίζεται, δηλαδὴ πὼς ὑπάρχουνε. Καὶ δὲν ταιριάζει νὰ γινῶνται κανεῖς τὴν ὑπαρξὴ τους.

Ἡ ἀπόφασί μου νὰ διδάσκω συνάμα καὶ τὴς δυὸ γραμματικῆς, τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς καθαρῆς καθαρῆς, βαστοῦσε ἀπὸ λόγους ἐπιστημονικοὺς καὶ πρακτικοὺς, ἄγνωστους ἔσο γίνεται στοὺς βουλευτάδες καὶ σὲ ἄλλους τοὺς μοιάζονε. Θαῤῥῶ πὼς σήμερα ἔτσι πρέπει. Ἐγὼ ἀρχίζω τὴν παράδοσή μου ἀπὸ τοὺς τύπους τῆς ἀρχαίας, τοὺς ξηγῶ, ἔπειτα δείχνω τί γενήκανε οἱ τύποι ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν, α') στὴ δημοτικὴν, β') στὴν καθαρῆς καθαρῆς. Ἐννοεῖται πὼς ἐδῶ μεθοδικὰ τὰ ξηγοῦμε τὰ καθέκαστα, ἔχι μὲ τὴν πρόληψιν τοῦ ῥωμαίου δασκάλου, μὲ τὴν πρόληψιν μάλιστα πὼς ἡ καθαρῆς καθαρῆς εἶναι ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ, ἐνῶ ἴσα ἴσα εἶναι τὸ ἀντίθετο, καὶ παρατήρησα πὼς πρὸ σίγουρη κατσκοροφὴ τῆς καθαρῆς καθαρῆς δὲν ὑπάρχει, παρὰ νὰ τὴ διδάσκῃ κανεῖς, μεθοδικὰ. Μὰ δυὸ λόγια, ἴδου πὼς ἔρχεται ἡ παράδοσις πάντα θάρξισσιν ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν, ἀπὸ τὸν τύπον τὸν ἀρχαῖον, ἄξαρνα τὴν ἄνωμαστικὴν πληθυντικὴν **γλώσσαι**, πού σύντομα τὸ ξηγοῦμε. Βλέπουμε ὕστερις τί ἔγινε ὁ τύπος στὴν καθαρῆς καθαρῆς—**γλώσσαι**, δηλαδὴ **γλῶσσε**, μὲ κατάληξιν **-ε** πού Ἑλληνικὴ δὲν εἶναι: βλέπουμε τί ἔγινε καὶ στὴ δημοτικὴν, **γλώσσεσ**, δηλαδὴ **γλῶσσεσ**, μὲ κατάληξιν **-εσ**, πού εἶναι ἡ ἀρχαία **-εσ**, ἴδια καὶ ἀπαράλλαχτη. Τόσο μόνο. Ἦσυχα, μεθοδικὰ, ἐπιστημονικὰ καὶ ἀναντίλεχτα. Ἐ! καὶ μὲ τὸν τρόπο πού χρειάζεται γιὰ νὰ καταλαβαίνῃ ἀμέσως τὸ παιδί τὸ δάσκαλό του. Καὶ τὸ παιδί καταλαβαίνει τὸ δάσκαλον, ἄμα ὁ δάσκαλος καταλαβαίνει τὸν ἑαυτῶν. Στὴν Ἑθρώπη τὸ σπουδαιότερον εἶναι νὰ μιλάς παστρικά ἔσο παίρνει. Πολλὰ προτερήματα βέβαια πὼς δὲν ἔχω μὰ ἔσο γιὰ νὰ τὰ ξηγῶ στὸ μάθημά μου τὰ πράγματα, ὡς καὶ τὰ πιὸ δύσκολα, μὲ τρόπο πού νὰ τὰ βρῶσκῃ ἔφκολα ὁ καθένας, ἂν εἶναι προτερήματα, μοῦ εἶπανε συχνὰ πὼς τόχω σίγουρον. Μοῦ ἀρέσει κιάλας καθαρὰ καθαρὰ νὰ τὰ λέω.

Νὰ τὸ λοιπὸ πού μπορεῖ καὶ πάλι νὰ σὰς εἶμαι χρήσιμος. Ἀπὸ μιλοῦμε, ἔπως τὸ ἀναγγείλαμε πρὸ ἀπάνω, γιὰ σκοποὺς πρακτικοὺς, δοκιμάστε καὶ ῥωτήστε κανέναν ἄνθρωπον πρακτικόν, κανέναν Ἑθρωπαῖον, πού τὰ βλέπει τὰ πράγματα μὲ κρῦον μάτι, μὲ νοῦ κριτικόν. Ῥωτήστε τὸν Ἑθρωπαῖον τί πρέπει νὰ κάμετε. Θαῤῥήση μὲ τὸ ῥώτημα. Θὰ σὰς πῆ «Ἐγὼ, πού νὰ ξέρω, νὰ σὰς ἐδηγήσω ; Μὰ δὲν εἶναι στὸ Παρίσι ἕνας κάποιος πού διδάσκει τὴ νεο-

ἐλληνικὴν ; Τὸ πιὸ φρόνιμο εἶναι νὰ πάῃ ἕνας ἀπὸ σὰς, νὰκούσῃ ἕνα μάθημα ἢ δυὸ, νὰ καταλάβῃ πὼς τὴν καταπιάνεται τὴ δύσκολη τὴ δουλειά. Δὲ σημαίνει ἀπὸ τὸ πὼς βάζετε ὄραον νὰ παραδεχτῆτε τὴ μέθοδόν του. Σημαίνει πὼς ζητάτε προτοῦ ἀποφασίσετε. Βλέπετε λιγὰν καὶ τὰ Παρίσια, μαζὶ μὲ τὸν καθηγητὴ.»

— «Ἀδύνατο ! Ἐσὺ, φίλε μου Ἑθρωπαῖε, θὰ τοῦ ἀποκριθῆτε σεις, σὺν Ἑθρωπαῖον μιλάς καὶ δὲν ξέρεις. Δὲν ξέρεις πὼς ὁ καθηγητὴς ἀπὸ τὸν ὀνομάζεται Ἐθάρης ὥστε δὲ γίνεται νὰ πάμε.»

Ὁ Ἑθρωπαῖος, ἐννοεῖται, δὲ θὰ καταλάβῃ. Μὰ καλὰ θὰ πράξετε, θαῤῥῶ, νὰ μὴν καταλάβετε οὔτε σεις, δηλαδὴ, ἔτσι νὰ μὴν τοῦ ἀποκριθῆτε. Νὰ σὰς δώσω μάλιστα καὶ μιὰ πρακτικὴ συμβουλὴ. Νὰ μὴ μ' ἀπαρνεῖστε. Νὰ μὴ λέτε, μπροστὰ στοὺς καθαρῆς καθαρῆς, μπροστὰ στοὺς δασκάλους, πὼς τί καινὸ ἔχετε μαζὶ μου ἔσεις, πὼς ἄλλος ἔσας ὁ σκοπὸς σὰς, ἄλλος ὁ δικός μου. Τὰ λέτε, γιὰ νὰ τοὺς πωλήσετε δούλεψιν. Ἄς ἀφήσουμε πού ἄμορφο δὲν εἶναι νὰ διητε κιάλας πὼς δὲ φελα. Εἶναι κανεῖς ἀπαρξῆς στὸν πόλεμον νικημένον, ἄμα δείξῃ πὼς φοβῶνται ἄμα προσῶν τὴν μέση, μὲ ὄραον τὴν μπαντιέρα, μὲ τὴ γνώμη του ἀνεξάρτητη, τὸν σέβεται καὶ ὁ ἔχτρος. Μήπως τάχα δὲν ἀκολουθῆσανε τώρα τώρα μερικά, πού ἔπρεπε νὰ μὰς ἀνοίξουνε τὰ μάτια ; Τὸ **σκολειόν**, τὸ εἶπατε **σκολειόν**, ἀπὸ συβιβασμό. Τι κερδίστηκε ; Οἱ ἀντίθετες φημερίδες, **σκολειόν** τὸ διαλαλήσανε (κ. Ἀθῆναι, 19, 29 Ἰουνίου, 1910. Ἐστία 29 Ἰουνίου, 1910). Βγάλατε δυὸ τρία ν τελικά, θαῤῥέψατε πὼς γράφετε δημοτικὴν, ὁ φίλος μας ὁ κ. Δημητράκης Πετροκόκκινος ἴσως νὰ θαῤῥεψε μάλιστα πὼς πρὸ ἐφτυρισμένος ἀπὸ μένα, βρῆκε σύστημα **ἄριμον** καὶ ἔχι **ἄγουρον**, ἔφαρμοντὸ καὶ ἔχι **ἀνεφάρμοστο**. Κι ὡστόσο τί ἀκούσατε ; Ἀκούσατε τὸν κ. Σκια νὰ σὰς λέῃ πὼς ἡ φτωχὴ μου ἐμένα ἡ γραμματικὴ ἔχει τουλάχιστον ἕνα σύστημα, ἔχει μιὰ μέθοδον, ἔχει ἕνα λόγον, ἐνῶ ἡ δική σας δὲν ἔχει ; Ἀθῆναι, 27 Ἰουνίου, 1910). Ὡστε, ξέρετε ; Ἀπὸ τίς φρόνιμες τίς πολιτικῆς, προκοπὴ δὲ βγαίνει. Ἐγὼ λέω νὰ φιλιωθοῦμε καὶ σὺν τὰ καλὰ, τὰ γαπημένα τὰ δέροφρα, νὰ βαδίζουμε μαζὶ, μαζὶ νὰ πηγαίνουμε **σκολειόν**, γιὰτὶ ἔχω καὶ γὼ ἄπειρα νὰ μάθω καὶ ἀπὸ σὰς καὶ ἀπὸ τὸ λαόν. Σὰ μὲ γνωρίσετε, θὰ καταλάβετε πὼς κακὸς ἄνθρωπος δὲν εἶμαι. Εἶμαι πολὺ καλός. Ποτέ μου κανέναν δὲν ἀπέδωξα σκαιῶς, ὅπως εἶπε φαίνεται κάποιος στὴν Ἀθῆνα γιὰ μένα, ἐπειδὴ κάτι λέξεις τίς συνηθίζει, ἔτσι, ἀπὸ τὴν καθαρῆς καθαρῆς ὁ κόσμος, χωρὶς νὰ νοῦσῃ τὸ νόημά τους, ἄξαρνα τὸ **σκαιῶς**, ἄξαρνα καὶ ἕνα νόστιμον **ἀμυδρῶς**, πού τόγραφε ἄλλοτε ἕνας βεπορτέρης γιὰ τὴν «ἀμυδρῶς ξενίζουσιν προφοράν» μου, θέλοντας ὑποθέτω νὰ μεταφράσῃ τὸ γαλλικὸν ἐπίρρημα **légèrement**, πού θὰ τὸ διδάσκει κάποιος μὲ κατοπινὴν μετοχὴ. Ὅποιος βρῖσκει πὼς ἡ προφορὰ μου ἡ ῥωμαϊκὴ ξενίζει (!), τόσο μὲ ξέρει ἔσο καὶ κείνος πού θαῤῥεῖ πὼς μπορεῖ ποτέ μου νὰ φερθῶ «σκαιῶς». **Σκαιῶς** δὲ φέρθηκα μὲ κανέναν, μόνον δὲ μοῦ ἀρέσει, μήτε καὶ ταιριάζει, σὲ ζητήματα πού δὲν τὰ μελέτησε κανεῖς, ὅπως τὰ μελετῶ, νὰ θέλῃ νὰ μοῦ βάλῃ τὰ γυαλιά. Εἶναι ἀλή-

θεια πού στους φίλους μου τὰ λέω κάποτες ὀρθὰ κοφτά, ἴσως καὶ χοντρούτσικα. Μὰ τὰ λέω κατα- πρόσωπα, μὴτε ἄχι κανένα μού ἀπομνήσκει, μὴτε τοὺς κἀνω πόλεμο ἀπὸ πίσω. Ἐγώ, σὰ γνω- ριστοῦμε πιὰ, θὰ διγῆτε πὼς εἶμαι καὶ συβιθαστι- κός. Ἀφτὸ ἐλπίζω νὰ τὸ εἶδατε καὶ σὲ κάθε σελίδα κάθε μου ριβλίου — μὲ τῆ διαφορά πὺ θέλω τὸ συ- βιθασμὸ ἐκεῖ πὺ εἶναι στὸν τόπο του, ἐνῶ φοβοῦμαι μὴπως ἄλλοι γυρέδουνε τὸ συβιθασμὸ ἐκεῖ πὺ δὲ χωρεῖ. Μὲ τοὺς συβιθασμοὺς σας παρακαλῶ νὰ μὴν ξεχνάτε καὶ τὸ κακὸ τὸ μεγάλο. Νὰ μὴν ξεχνάτε πὼς κάθε μέρα, κάθε ὥρα, κάθε στιγμή, κάθε δε- φτερόλεπτο, ἢ καθαρέδουσα καταστρέφει τὰ ἑλλη- νόπαιδα καὶ τὸ μυαλό τους. Προτοῦ θυμώσετε γιὰ ἓνα γάμμα ἢ γιὰ ἓνα νῦ. κοιτάζτε τὴν καθαρέδου- σα τί κνεῖ, καὶ γιὰ νὰ φήσουμε τὰ οἶς, τὰ ὠὸν κα τὰ παρόμοια, πὺ τὰ μαθαίνει στὰ παιδιὰ, συλλογι- στήτε, ὅταν ἀδειάσετε, πὼς τὸ **στυπλόχαρτο**, ἢ καθαρέδουσα μὲ τὸ ζῶρι ἀναγκάζει τὰ παιδιὰ νὰ τὸ ἴνε **στυπλόχαρτιον** — ἀγνωόντας ὄχι μόνο κάθε λογική, μὰ καὶ τὰ ἱστορικά, καὶ τὰ περγαμηνὰ μιὰς λέξης, πὺ ἴσως κ' ἔνας Πολύδοις νὰ τὴν ἔγραφε μὲ τὸ **ου**. (Etudes de philologie neo-grecque, Pa- ris, 1892, I.XXVI). Ἄντις νὰ χτυπάτε τὸν ἄμμορο τὸν Ἰνχάρη πὺ εἶναι δικός σας, πὺ γιὰ τὴν Ἑλλ- λάδα θυσιάζεται, πὺ σπουδαῖο νὰ κοιτάζετε μὲ κά- θε τρόπο καὶ μὲ κάθε μέσο, πὼς νὰ σιάζετε τὸ κακὸ πὺ ἐγινε ὡς τώρα στὴ δημόσια τὴν ἐκπαίδεψη. Ὅσο γιὰ τὴ γραμματική, ὅσο γιὰ τὸν κανόνα τὸν ἀλύγιστο, θὰ διγῆ ὁ κ. Δελμούζος, πὺ θὰ τὸ ξέρει κιόλας, θὰ διγῆ, ἄμα βρεθῆ μπροστὰ στὸ τρομερὸ τὸ **γιατί** πὺ βγαίνει κάθε τόσο ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ παι- διοῦ, θὰ διγῆ πὺ τὴ λογική τὴν ἀλύγιστη, πρῶτα πρῶτα ὁ νοὸς τοῦ παιδιοῦ τὴ διψᾷ—καὶ πὼς παρά- δοση γραμματικῆς δίχως κανόνα εἶναι ἀπὸ τὰ πρά- ματα πὺ δὲ γίνονται.

Νέρθοῦμε τώρα, μιὰ στιγμούλα, καὶ στὸ τρίτο μου τὸ παρκάλιο ; Μὲ δυὸ λόγια. Τί σκοτώνεστε, μπρὲ παιδιὰ μου, μπρὲ ἀδέρφια ; Τί χάνεστε ; Γλώσ- σα θέλετε ; Μὴπως δὲν τὴν ἔχετε ὀλοότοιμη ; Τί προσμένετε ; Πάρτε τὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ, — κι ἂν τὴ φοβάστε, γιατί σὰς βάζει σὲ χίλιους μπελάδες ἀπὸ τὴν πολυτυπία της καὶ δὲν ξέρετε πὼς νὰ δια- λέξετε τύπους ἢ λέξεις, τότες, τί λέτε ; δὲ ρίχνετε μιὰ ματιὰ στὰ μικρούτσικα, στὰ τιποτενιούτσικα βι- βλιαράκια μου ; Μπρὲ μωρὲ παιδιὰ ! Θαζζῶ πὼς τᾶχουνε ἔλα' θὰ βρῆτε μέσα, ὕφος, γλώσσα, γραμ- ματική, ἔ ! καὶ κάποιο μεζελάκι.

Κεριακή, 9 τοῦ Ἁη Ἀημῆτη—παροσκεβή, 2 τοῦ Χριστοῦ, 1910.

Ὁ ταπεινός, ἐλάχιστος συνάδερφός σου:

ΨΥΧΑΡΗΣ

Γιὰ νὰ δουλέψῃ σωστὰ ὁ ποιητὴς τὴν κοινωνία, πρέπει ἀγνάντια της νὰ σταθῆ ὁ ἴδιος, μὲ ὄλο του τὸ ἐγὼ, ὀλό- βολο, ὅποις κι ἂν εἶναι, κι ἄς εἶν' ἐκεῖνο καὶ ἀντικοινο- νικό.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΗ ΘΥΜΗΣΗ ΧΑΜΕΝΟΥ ΦΙΛΟΥ

Γλυκὲ φίλε, συχνὰ δὲ φέβγει μέρα πὺ ὁ καιμὸς σου στὸ νοῖ μου δὲν περνᾷ, ἔχεις γεμίσει τόσο τὸν ἀέρα τριγύρω μας πὺ ἀνάσυνες γλυκὰ, ὥστε ὁ καιρὸς νὰ μὴν μπορεῖ νὰ σβήσῃ τὸ γοργοπέρασμαί σου ὅ,τ' ἔχει ἀφίσει.

Περάσιν τόσα χρόνια, μὰ ποιὸς λέει μ' ἐμᾶς ἀκόμα πὼς δὲν εἶσυν χτές ; Τόσο θερμὸς ὁ πόνος σου μᾶς πνέει ἀπ' τὴς θομπῆς πὺ ζεῖς ἀκρογυλιές, τόσο ἡ ἄροσιὰ πὺ στάλαξες βαθιὰ μας τὴ θύμησή σου θορέφει στὴν καρδιά μας !

Ὅσων γοργὸς ἐδιάβηκες ἀέρος μὲ τὴ θερμὴ σου ἀσπῆδιση ὀρημὴ, σὰ φέγγος σάχνοχάρομα τὴς μέρας, πὺ τὴς ἀντάρες κωνηγᾷ καὶ σβεῖ ἂν τὴς ἔσβησες, δὲ μᾶς πολυμέλει, φτάνει συχνὰ τ' ὅ,τι κανέναν θέλει.

Κ' ἐπὶ θέλησες ὅσο ἄλλον κανέναν δὲ φλόγισαν ὀλόγυρ' ἀπὸ σέ. Μὰ ποιὸς ἔχει ὅσο θέλησε φτασμένα, πὺ κῆτισε ὅσο γύρωσε ποτέ ; Καὶ τὰ φτερά ὅσο πὺ ψηλὰ τραβᾶνε, σκληρότερα μὴ οἱ Μοῖρες δὲν τὰ σπᾶνε ;

Κ' ἐσὲ σκληρὰ ἢ δική σου σ' ἐδικήθη, ἀρπάζοντάς σε ἀπάνω στὴ χαρὰ. Τὸν ἥλιο πὺς λαχάριζαν τὰ στηθὴ, πὺς τοῦ κόσμου σὲ πύρωνε ἢ ὀμορφίαι, πὺς ἔλαμπε τὸ μάτι μαγεμένο σὲ τρανὸ ὄνειρο, μπρὸς τοῦ ξανοιγμένο !

Τὸνειρο αὐτὸ σου τὸ πνιμένο κλαίμε — πράξες κι ἀνείρατα ἓνα στὴ ζωῆ ! Μὲ τὸν πόθο της τὸνομά σου λέμε εἶσ' ὁ βαθὺς καιμὸς της μπρὸς μας σὶν' κι ἀναπαμένο ὁ νοῖς μου δὲ σὲ βάνει μὲς τὸ θλιμένο πὺ ἀράξες λιμάνι.

Ἰνοή σου εἶταν τὸ πάλεμα κ' ἡ ἀντάρη, τρανὴ χαρὰ σου τὸ γλυκὸ τὸ φῶς ; Θεέ, μπορεῖς καὶ σβεῖς τὴση λαχάρα ! Δὲν ἔφυγες γαλήνιος, γελιαστός ; χλωμὸς, πικρὸς μᾶς ἄφισες, πονιόντας, γυρόβοντας ἐπήγες, λαχταρώντας.

Στὸ μέτωπό σου γύρω αὐτὸς ὁ πόνος ἀχνίζει πάντα ὡς σὲ θορεῖ ἢ ψυχῆ,

καὶ τώρα, ἔδω στήν κάμαρά μου μόνος,
 στό τζάμι ἐνῶ θλιμένα σπᾶ ἡ βροχή,
 σέ βλέπω μιὰ στιγμή περνᾶς, κοιτάξεις,
 καὶ φέβγεις, τὴν ἐρμιὰ σὰ νὰ τρομάξεις.

Θωρώντας μέσα μιὰ ὄψη ἀποσταμένη,
 μοῦ φαίνεσαι πὼς θλίβεσαι διπλά·
 σὰ νὰ ρωτᾶς: Χαρὰ στὴ γῆς δὲ μένει;
 Ὁ ἀγῶνας δὲ θεριέβει τὴν καρδιά;
 Καὶ πότερο πονεῖς γιατί μαζί σου
 τὴ λαχτάρα σου πῆρες, τὴν ὁρμή σου.

Καὶ τὴν καρδιά σπαράζοντας, ρωτᾶει
 πικρότερα ἢ ματιὰ σου ἡ θλιβερή:
 Νόμος κανεῖς τὸν κόσμον κυβερνάει,
 ὅ,τι λαμπρὸ ἂν ἀρπάζεται ἀπ' τὴ γῆ;
 ἂν ὅ,τι φῶς ποθεῖ καὶ λαχταρῶζει
 χρωστᾶ ἄκαρπ' ἀσφοδέλιον νὰ θεριέει;

Ὡ ἀγαπημένε, σύγχεσε καὶ νόμο
 δὲν ξέρεῖ ὁ κόσμος ἄλλο ἀπ' τὸ χαμῶ.
 Κ' ἐσὲ ἡ ζωὴ ἂν σοῦ μάκρυνε τὸ δρόμο,
 θὰ σοῦσβηνε ἴσως τὸν πολὺ καημῶ.
 Γιατί ἓνα πάσιςισμι ἄχ' ναβαρημένο
 πῶς μᾶς σπαράζει ἀπ' ὄνειρο κομένο.

Κ' ἔδω στὴ γῆς οἱ πόθοι οἱ πῶς μεγάλοι
 συντρίβονται καὶ πέφτουν πῶς βαριά.
 Ὡ γύρνα στό θολὸ σου τᾶκρογάλι
 κα ἄς σοῦ εἶναι θλιβερὴ παρηγοριά
 στὴ λύπη πὸν τρυγᾶς στὰ θάμπη γύρα,
 πὼς ἀπ' τὰ πῶς σκληρὰ σ' ἔγλυσε ἡ Μοῖρα.

Κι ὁ ἴσκιος σου, ἀκριβέ, ὦ ἄς μὴν κακιώσει
 ἂν ἓνας φίλος μὲ ματιὰ θολή
 σοῦ τραγουδᾷ: Πῶς εὐτυχισμένοι εἶν' ὄσοι
 γοργὰ τοὺς κριάζουν πλάι τους οἱ θεοί.
 πὸν ἀφίστανε τὸν ἥλιο μεθυσμένοι
 καὶ δὲ θωροῦν τὸ φῶς του συντριμμένοι.

Καὶ κλαῖγε τον κ' ἐσὲ, κλαῖγε τὴ νιότη,
 θυμοῦ μὲ πόθο ὅ,τι στὴ γῆς γλυκό·
 κα ἂν μιὰ χιρὰ σᾶς φτάνει αὐτοῦ στὰ σκότη,
 ἡ ἀχτίδα ἄς εἶναι πὸν ἀφίσεις ἔδω
 καὶ τὴν καρδιά μας ὅλη ἔχει κερδίσει·
 τί μ' ὅλη τὴν γυχή σου ἔχεις πισκίσει!

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Langue française. Cours et leçons particulières. Litté-
 rature. Correspondance Commerciale. Préparation aux examens.

Ecrire : S. P. Maison Ricaki Ambellokipi.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

ΑΛΥΣΙΔΕΣ

Ἄκουμπισμένη στό δεξί μου χέρι συλλογιζό-
 μουνα, χωρὶς νὰ ξεχωρίζω καλὰ καλὰ, τί. Κάποιος
 παρᾶξενος θόρυβος ἀκούστηκε κάτω στό δρόμο πὸν
 φέρνει στό λιμένα. Κι αὐτὸς σὰν τὶς σκέψες μου,
 ὄχι καθαρὸς, ὄχι φανερός. Τί νὰ εἶταν τάχα ;... Γυ-
 ρισα νὰ δῶ... Τίποτα... Καὶ ὅμως κάτι σὰ μακρινὰ
 κουνουνίσματα ἀκούγονταν ὡς ἔδω ψηλά. Περιμένα
 λίγο... Ὅχι, δὲν εἶταν κουνούνια, εἶτανε σίδερα
 πὸν σερνόντανε στὴ γῆ. Φαίνεται θὰ κατεβάζουν
 στό λιμένα κανένα ἀμάξι μὲ σίδερα, νὰ τὰ φορτώ-
 σουν στό βαπόρι πὸν εἶναι ἑτοιμὸ νὰ φύγη σὲ
 λίγο. Γύρισα καὶ τὸ εἶδα εἶχε ὅλα τὰ φῶτα του
 ἀναμμένα, γιατί πῆρε καὶ σκοτεινίαζε, κ' ἡ πρύμνη
 του γυρισμένη πρὸς τὸ ἀνοιγμα τοῦ λιμένα τεντώ-
 νουνταν προκλητικὴ καὶ περήφανη ἀντίκρου σπάνη-
 σιχα κύματα τῆς Μαύρης Θάλασσας πὸν σπάναν
 λυσσιασμένα ἀπάνω στό μῶλο. Πλήθος οἱ ἄνθρω-
 ποι πῆγαιναν κ' ἔρχονταν καὶ τοῦ ἐμπιστεύονταν
 ὁ καθένας κάποιαν ἐλπίδα του.

Βήματα... τί πολλὰ καὶ ρυθμικὰ βήματά... κι ὁ
 θόρυβος πῶς φανερός... Ξαναγύρισα καὶ εἶδα στό
 δρόμο κάτω. Ἐνας ἀστυφύλακας ἀπάνω στ' ἄλογο
 κι ἀπὸ πίσω του καμμιὰ τριανταριά στρατιῶτες.
 Καρφώνω τὴ ματιὰ μου νὰ σκίσω τὸ σκοτάδι πὸν
 πῆρε νὰ ξαπλώνεται, καὶ ξεχώρισα ἀνάμεσα στοὺς
 στρατιῶτες πὸν εἶταν χωρισμένοι σὲ δυὸ γραμμές,
 πέντε ἄντρες καὶ τρεῖς γυναῖκες δεμένους μὲ ἀλυσί-
 δες. Τί ὀλέθριος θόρυβος!... Κάθε βῆμα τους κ' ἔνας
 στεναγμός. Καὶ προχωροῦσαν καὶ προχωροῦσαν, κ
 ἀναστενάζουν οἱ ἀλυσίδες.

Τοὺς πῆγαν στό βαπόρι τὸ φωτισμένο, τὸ φορ-
 τωμένο μ' ἐλπίδες. Τοὺς παρωκολοῦθησα μὲς στό
 σκοτάδι καὶ τοὺς εἶδα πὼς ἀνέβηκαν τὴ σκάλα τοῦ
 βαποριοῦ μὲ τὰ κεφάλια βιαῖα κάτω σαρπημένα.
 Τοὺς εἶδα ἓναν ἓναν, πὼς τοὺς κατέβασαν κάτω
 στὰμπάρι, ἐκεῖ πὸν δὲ φτάνει τοῦ ἡλιου τὸ φῶς,
 οὔτε τοῦ φεγγαριοῦ ἢ κρυφὴ παρηγοριά, κι ἔκου-
 σα καὶ τὸ ὑστερὸν ἀναφυλλιστὸ πὸν σκόρπισαν οἱ
 ἀλυσίδες τους στὸν ἄερα σὰν ξαπλώθηκαν πάλι
 στὴ γῆ.

Σὲ λίγο σφύριξε τὸ βαπόρι κι ἀποχαιρέτησε τὴ
 στεριά. Ἀσημένιοι τὸ τριγύρισαν καὶ τὸ σέρναν
 στὴν ἀγκυλιά τους οἱ ἄρροι, ἄσπρα καὶ μελαγχο-
 λικὰ κινήθηκαν τὰ μαντήλια στὸν ἄερα κι ἀποχαι-
 ρέτησαν τοὺς ταξιδιώτες.

Γύρισα νὰ ξαναδῶ τὸ δρόμο πὸν πέρασε ἡ
 δυστυχία. Δυὸ γυναῖκες ἀνέβαιναν σιγὰ σιγὰ καὶ
 σκυμμένες σκούπιζαν τὰ κλαμμένα μάτια τους.

Πόσα όνειρα σβησμένα, πόσες ελπίδες τους άλυσο-
δεμένες δέν έμπιστευτήκιαν άριστε κι ατέες στο φω-
τισμένο και περιήριανο βιαόρι.

Όδησό.

PIINA ΛΕΒΑΝΤΗ

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ

Η συναυλία του Καλομοίρη είταν ένας θρίαμ-
δος. Ένας θρίαμβος δικός του και δικός μας, έμψ
πού πιστεύουμε και πιστεύαμε τόσα χρόνια τώρα στη
ζωτικότητα της φυλής μας, στο έθνικό μας έγώ.

Γιά τή μουσική θά γράψουμε μερικά για να
προσέξουν και να έφκαριστηθούν άκόμα περισσότερο
όσοι μπορούν να ξανακούσουν, ή και για πρώτη
φορά να τήν άκούσουν τή συναυλία αυτή όταν ξα-
ναδεύη στο Βασιλικό θέατρο, όπως έλπίζουμε. Άς
προσέξουν στο μεγάλο του συμφωνικό ποίημα που
τό όνομάζει «Ρωμαίικη σουίτα». Άν και φαίνεται
έμπνευσμένο από ένα ποίημα του Παλαμά που τε-
λειώνει με μίαν άποθέωση της γλώσσας του λαού,
όμως πρέπει κανείς να δώσει μιά πλατύτερη έννοια
στο συμφωνικό ποίημα του Καλομοίρη. Όλη ή έ-
θνική μας ζωή με τους θρύλλους της τους ποιητι-
κούς (Παραμύθια της Γαργιάς) με την άπλή ζωή
του σπιτιού, το γέλοιο του παιδιού και το νκνούρι-
σμα της μάνας, με τον έρωτικό ρωμαντισμό μας
που έκφράζει ή τόσο ύποδλητική και παθητική με-
ληδία, σοβαρή και τρυφερή μαζί, του Έρωτόκριτου
και της Άρετούσας, έπειτα ή διονυσιακή ζωή, ο
Νορός και το μεθύσι, και το ξεχύλισμα της ζωής,
μέσα στο παράξενο χιούμορ του «Σά χορός και
σά χωρατό», — όλα αυτά συνθέτονται και άποθεώ-
νονται στο «Παλάτι». Και άντικρύζοντας το ήχινο
«Παλάτι» του Καλομοίρη, πιστεύουμε στο παλάτι
της φυλής μας, πιστεύουμε, γιατί τή βλέπουμε
στην έθνική μας ψυχή, και ήθελα σηκώνουμε ψηλά
το κεφάλι με περηφάνεια.

Προσέξτε στην «Έλιά.» Αυτή θά τήν κατα-
λάβετε όλοι, μουσικοί ή όχι. Πόσο γλυκά ή μουσική
έκφράζει τήν ψυχή του Έλληνικού δέντρου! Πόση
χαρά και περηφάνεια στο πρώτο θέμα! Πόση ά-
γάπη και σεδαομός στη φράση του Χριστού!

Προσέξτε στη «Γριά Ζωή» που κατά τήν ιδέα
μου είναι ένα μουσικό άριστοεργηματάκι, ένα μου-
σικό δραματάκι που δέν του λείπει τίποτε και δέν
έχει τίποτα παραπανιστό.

Προσέξτε στην άνήσυχη έρώτηση «Πού είναι ;»
πώς παρατείνεται άκόμα άφου σδύσει το τραγούδι.
Άλήθεια, προσέξτε πως τελειώνει πάντοτε το κομ-
μάτι του ο Καλομοίρης, επιμένοντας να σάς αφήσει

στο τέλος τήν ιδέα που κυριρχεί στο κομμάτι, δέ-
νοντας το τέλος με τήν άρχή, σά να σηματούζει έ-
να χρυσό κρικό, και μέσα σ' αυτόν ξετυλίγεται όλο
το κομμάτι.

Θά ήθελα να πω πολλά άκόμα, μα ο καιρός εί-
ναι λίγος. Ίσως άλλη φορά γράψω περισσότερα.
Τώρα ένα πράμα πραιοστάνομαι με χαράν άπειρη.
Ότι σε λίγο θάκούμε πολύ λιγώτερα φραντσέζικα
στα σαλόνια μας, και πολύ λιγώτερα φραντσέζικα
τραγουδάκια στα κοντσέρτα μας.

Και πόσα άλλα πράματα θάλλάξουν!

ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΦΕΞΗ

ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ : «Βάνχαι» μετάφρασις Κ. Βάρναλη. ΆΑ-
θήναι, έκδοσις Γ. Φέξη (Βιβλιοθήκη Άρχαίων
Έλλήνων συγγραφέων), Δρ. 1.50.

Κεντρική ιδέα στις Βάνχες είναι πως οι θνητοί παι-
δεύονται με φοιχτές τιμωρίες σάν περιφρονούν τα θεϊκά
πράματα. Έτσι ο Πενθέας και ή μάνα του ή Άγαθή παι-
δεύονται γιατί δε δεχτήκαν τή λατρεία του Διόνισου στη
Ηθήα. Τα χωρικά είναι θαυμάσια για το λυρισμό τους και
άλλάκαι ή τραγωδία είναι από τις καλύτερες του Έλληνι-
δου. — Η μετάφραση, σε στίχο και στη ζωντανή γλώσσα,
από τον κ. Κ. Βάρναλη.

ΜΑΕ ΝΟΡΔΑΟΥ : «Ψυχολογικά Παράδοξα» μετάφρασις
Ν. Κουντουριώτη, Άθήναι, έκδοσις Γ. Φέξη (Φιλο-
σοφική και Κοινωνιολογική Βιβλιοθήκη Φέξη)
Δρ. 3.

Μεσ το βιβλίο αυτό υπάρχουν συστηματικά βαλμένες ση-
γνώμες του Νορδάου για το σημερινό κοινωνικό άνθρωπο.
δηλαδή το πρώτο μέρος της κοινωνιολογικής θεωρίας του,
που ξεκαθαρίζει και κρίνει τί είναι έρωτας, τί είναι αίτιο-
δοξία, και το αντίθετό της, και ποιες είναι οι πρόληψεις
ήθικης και άλήθειας.

Θ. ΡΙΜΠΩ : «Αί άσθένειαι της προσωπικότητας» με-
τάφρασις Πετρούλας Ψηλοερίτη, Άθήναι, έκδοσις
Γ. Φέξη (Φιλοσοφική και Κοινωνιολογική Βιβλιο-
θήκη Φέξη). Δρ. 3.

Οι μελέτες του τρανιό φυσιολόγου και ψυχολόγου κ.
Ριμπώ για τή προσωπικότη του ανθρώπου, πως δηλαδή έ-
φτιάστηκε αυτή, τί σχέση έχει με τον οργανισμό, με το
νοή και με το κορμί μας, πως έφανερώνεται — όλ' αυτά έ-
μαζετήκαν μεσ το βιβλίο αυτό, για να ξεκαθαριστεί σύγ-
καιρα κάθε έφανερώμα της ζωής και της ένεργειάς μας,
πότε είναι γερό ή άρρωστο.

ΟΣΣΙΠ ΔΟΥΡΠΕ : «Η φιλοσοφία του Τολστόη» με-
τάφρασις Γ. Βουταινά, Άθήναι, έκδοσις Γ. Φέξη
(Φιλοσοφική και Κοινωνιολογική Βιβλιοθήκη Φέ-
ξη). Δρ. 3

Όλες οι φιλοσοφικές γνώμες του Πότσου συγγραφέα,
βαλμένες από τα βιβλία του και άλλάκαιρο το νεοχριστια-
στικό του σύστημα, άντικρουμένο με τις άλλες νέες φιλοσο-
φικές θεωρίες, βαλθήκανε μεσ το βιβλίο αυτό, που σάν πρω-
τοεργάε έκαμε καλήν έντύπωση και στον ίδιο τον Τολστόη.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ, άρ. 11, ΑΘΗΝΑ.

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12'. — Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (3 δρ. την τριμηνία). — Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής ἄ δὲ στείλει μπροστά τὴ συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο, 20. — Τὰ περισεμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφείο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κώσκια, καὶ στὶς έπαρχίες στὰ Πραχτορεία τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΧΩΡΙΣ ΤΕΛΟΣ — ΚΡΕΜΑΛΑ ΚΑΙ ΦΩΤΙΑ — ΑΝΟΡΘΩΣΗ ΚΑΙ ΞΕΣΚΕΠΑΣΜΑ — ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ — ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΣΕΙΣΜΟΙ.

ΤΕΛΙΩΜΟ δὲν ἔχουν οἱ στρατιωτικὲς κατάχρησες. "Ὅλο καὶ καινούργια μασκαράλκια βγαίνουνε στὰ φῶρα, ὄλο καὶ καινούργιες κλοπὲς καὶ πλαστογραφίες καὶ ἀτιμίες ξεσκεπάζονται.

Καὶ νὰ συλλογιστεῖ κανεὶς πὸς χρόνια καὶ χρόνια δούλευε αὐτὴ ἡ φάμπρικα χωρὶς νὰ βρεθεῖ ἓνας Ὑπουργὸς μὲ κάποια συνείδηση πὸν νὰ σταματήσει τὸ κακό, πὸν νὰν τὸ ξεσκεπάσει, πὸν νὰ βάλει κάθε κλέφτη καὶ κάθε κατεργάρη στὴ θέση του!

Καὶ τὸ πιὸ ἀπελπιστικὸ εἶναι τοῦτο: Ἦρθε ἡ Στρατιωτικὴ Ἐπανάσταση γιὰ νὰ χτυπήσει τὴ φανλοκρατία καθεμέρα στὰ Ἀνάγκη εἰλικρινείας» τῆς ξεσκεπάσει τὴ δεινὰ καὶ τὴν τάδε κομματικὴ παρανομία καὶ ἀτιμία ἔφερε ἀκόμα καὶ Ὑπουργὸ τῶ Στρατιωτικῶν τὸν ἀρχηγὸ τῆς. Κι ὁμως γρῦ γιὰ τὶς φοβερὲς κλεψιὲς πὸν γινόντουσαν ὀλοφάνερα στὰ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα καὶ ὁμως τσιμουδιὰ γιὰ τὴ στρατιωτικὴ φανλοκρατία!

Εἶτανε ἐπανάσταση γιὰ νὰ ξεσκεπάσει ἀτιμίες αὐτῆ, ἢ ἐπανάσταση γιὰ νὰν τὶς σκεπάσει;

ΘΥΜΟΥΜΑΣΤΕ πὸς πίνου σὴ βρώση τῆς ἐπανάστασης μὰς ἀντόμωσε κάποιος ἀξιοματικὸς τῆς Οἰκονομίας κίτου στὸ Ν. Φίληρο καὶ μὰς ἔλεγε, πνιγμένος ἀπὸ ἱερὴ ἀγανάχτησι, τί πρέπει νὰ γίνει γιὰ νὰ σωθεῖ «ὁ φτωχὸς ἐτοῦτος τόπος.» Ζητοῦσε νὰ δουλέψει καρμανιόλα, κρεμάλα, φωτιά.

Τὶς πράλλες πὸν εἶδαμε καὶ τὸνομά του νὰ φιγουράρει γιὰ καταχραστής, θυμηθήκαμε τὰ λόγια του καὶ εἶπαμε:

— Ὁ εἰρήνης ζητοῦσε κρεμάλες καὶ φωτιὰς, μὲ τὴν κερφή ἐλπίδα πὸς στὴν ἀναμπαμπούλα μποροῦσαν νὰ χαθῶνε τὰ σημάδια τῆς τίμιας διαχείρισής του! Ὁ λόκος στὴν ἀνεροζάλη χάζεται...

Κ' ἔτσι, μὲ τὸ καλὸ, μπαίνουμε στὴν Ἀνόρθωσι. Γιατί, ὅσο ἔπαρχει τόση καὶ τόση ἀκόμα σαπίλα μέσα μας καὶ γύρω μας, τίποτ' ἄλλο δὲν μπορεῖ νάιναι ἢ Ἀνόρθωσι παρὰ τὸ παραμέρισμα αὐτηγῆς τῆς σαπίλας.

Ὅσο γιὰ νὰ χτίσουμε κίτι πὸν νάξίζει, δὲν ἦρθε ἀκόμα ὁ καιρὸς. Εἶναι τόσα καὶ τόσα ρημάδια πὸν πρέπει νὰ γκρεμιστοῦνε πρῶτα γιὰ νὰ καθαριστεῖ ὁ τόπος.

★

ΚΑΙ ἡ Ἀνόρθωσι, δηλ. τὸ ξεσκέπασμα ξεκολουθεῖ. Κάπια βρωμιὰ καὶ ἀπὸ τὶς φυλακὲς τῆς Ζάκυνθος ξεχόθηκε. Γιὰ νὰ μὴ χανόμεστε σὲ λόγια, ἀντιγράψουμε μιὰ σειρά τίτλους ἀπὸ τὴν « Ἀκρόπολη » τῆς Δευτέρας — τίτλους πὸν τὰ λένε ὅλα. Ἀκούστε:

— Βρώμα ἀπὸ τὴν μυροβόλον νῆσον — ὁ Παναμάς τῶν φυλακῶν Ζακύνθου — ὁ φαῦλος κύκλος διευθυντικῆ, εἰσαγγελέως, νομάρχου, ἀνακριτοῦ — Πῶς οἱ κατάδικοι ἐθερμαίνοντο μὲ σόμπες... τὸν Ἰούλιον — Οἱ μισοὶ κατάδικοι διαρκῶς ἄρρωστοι — Κατάδικοι μισθοδοτούμενοι διὰ νὰ τρομοκρατοῦν τοὺς συναδέλφους τους — Ὁ διευθυντὴς τῶν φυλακῶν φροντίζων διὰ τὴν εὐμάρειαν τῆς οἰκογενείας τοῦ κ. Εἰσαγγελέως — Ἀὶ γονυκλισίαι τοῦ κ. Νομάρχου καὶ οἱ χιλιάδες πὸν ἀπεκόμισε φεύγον — Ὁ γραμματεὺς τῆς νομαρχίας λαμβάνων ἀντιμίσθιον διὰ νὰ θεωρῆ τὰς πλειστάς ἀποδείξεις — Ἡ περίφημος Κεντρικὴ Ὑπηρεσία.

Τύφλα νάχει μπροστά σὲ τέτια κοπροπολιτεία ἢ μυθολογούμενη κοπρὴ τοῦ Λύγειου.

★

ΤΑ «Δημόσια Ἔργα.» Ἄλλο κοπροβόδι ἀπὸ. Μιὰ καταχρησοῦλα, σκετικὴ μὲ τὰ Δημόσια Ἔργα, δικιάστηκε τὴν περασμένη βδομάδα στὸ Καζουργοδικεῖο μας, καὶ ὁμως αὐτὴ αὐτὴ τὴν καταχρησοῦλα βγήκανε στὸ φῶρο τέτιες καταχρησάρες, πὸν οἱ ἐνόρκοι ἀναγκαστήκανε νὰ συστήσουνε στὴ Δικαιοσύνη νὰ πλώσει τὸ χέρι τῆς καὶ στὰ ψαχνὰ καὶ νὰ μὴν περιορίζεται μοναχὰ στὰ κώζαλα.

Ἐπανάσταση λοιπὸν καὶ δὲ. Ἡ κοινονία, πὸν ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τοὺς ἐνόρκους, ἐπαναστατεῖ κατὰ τῆς Δικαιοσύνης, σὰ νὰν τῆς λείει: Νὰ, τί ἔχαμε καὶ νὰ, τί ἔχεις ἀκόμα νὰ κίνεις!

★

ΒΕΒΑΙΑ, καλὸ, πολυκαλὸ αὐτὸ ποῦζαμε ὁ κ. Ρέπουλης, νὰ σηκωθεῖ νὰ πάει στὰ Λεχαινὰ γιὰ νὰ ἴδει ὁ ἴδιος, μὲ τὰ μάτια του, τί ζημιὲς ἔκαμε ὁ σεισμὸς καὶ τί βοήθεια χρειάζόντουσαν οἱ ξεσπιτωμένοι κίτικοι. Καλὸ αὐτὸ ποῦζαμε καὶ ἔτσι πρέπει νὰ γίνεται πάντα. Μὰ τί νὰ πεῖ κανεὶς γιὰ τοὺς περίφημους **ἀρμόδιους,** τὸ Νομάρχην λ. γ. τῆς Πάτρας, πὸν ἀποδείχτηκε πὸς ἄλλα εἶχανε γίνει ἐκεῖ κάτω καὶ ἄλλα τελεγραφοῦσαν στὸ Ὑπουργεῖο:

Λένε, πὸς ὁ κ. Ρέπουλης, σ' ὅσους τὸν ρωτοῦσαν γιὰ τοὺς σεισμοὺς, ἀπαντοῦσε στερεότυπα:

— Ὁ Νομάρχης μοῦ τελεγραφεῖ πὸς δὲν εἶναι τίποτα ὁ Ἀστυνόμος μοῦ τελεγραφεῖ τὸ ἐναντίο, πὸς ἔγινε μεγάλη καταστροφή. Γιὰ νὰ μάθω τὴν ἀλήθεια, θάναγκαστῶ νὰ πάω μοναχὸς μου.

Καὶ πήγε. Κι ὁ κ. Νομάρχης δὲν ἦρθε ἀκόμα, θαρροῦμε, στὴν Ἀθήνα νὰ πάρει τὸ παράσημο... καὶ τὴν πάψη του.

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

Χιόνια λευκά, πού τὰ βουνιά
 Στολίζετε ἀπλωμένα
 Καὶ δένετε οὐρανὸ καὶ γῆ,
 Ὡ χιόνια ζηλεμένα,
 Πῶς ἐποθοῦσα κ' ἡ καρδιά
 Πού τόσο μὲ μαραίνει,
 Ὅμοια μὲ σὰς δολόλευκη
 Κι ἀγνή πάντα νὰ μένει.

Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ

Ἡ ἱστορία τῆς Κοκκινότριχας

ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΧΕ ΑΓΑΠΗΤΙΚΟ Κ' ΕΠΕΣΕ ΣΤΗΝ
 ΠΡΑΣΙΝΗ ΛΙΜΝΗ *

5

Τότες συνέβηκε καὶ κατὶ ἄλλο σπουδαῖο πού δὲν τὸ περιμέναμε καὶ πού πρέπει νὰ τὸ μάθετε. Τὸ ἄσπρο ντουβάρι τοῦ πέτρινου δρόμου μαύρισε. Ἡ γυναίκα ἐκείνη πού εἶχε ὁ παράξενος νέος πού δὲν εἶτανε καὶ γριά ἀπόθανε. Οἱ γριές πάλι ἀρχίσανε καὶ λέγανε πὼς ξημτίας αὐτῆς μαύρισε τὸ ντουβάρι καὶ αὐτὴ δὲν εἶτανε σὰν πὼς ξέρετε καὶ πολλὰ γριά.

Βέβαια τὸ ντουβάρι μαύρισε γιατί ἡ γυναίκα πού τὸ ἄσπριζε πού δὲν εἶτανε καὶ γριά ἀπόθανε. Αὐτὸ εἶτανε ὅλο.

Κι ἀπ' αὐτὸ τὶς σιχάθηκα πιά τὶς γριές καὶ δὲν τὶς πιστεύω καθόλου. Μὰ ἔτσι πού πάμε γλήγορα θὰ ξεχάσουμε τὸν ἐφορμὸ τοῦ παράξενου νέου μὲ τὰ κόκκινα πετσιὰ γῦρο στὰ πόδια. Βέβαια ἦρθε. Καὶ πρέπει νὰ σὰς τὸ λέγαμε πρωτύτερα ἀκόμα μὲ τὸ μαύρισμα τοῦ ντουβαριού. Μὰ μᾶς τὰ χαλάσανε οἱ γριές. Λοιπὸν ἦρθε. Δὲν εἶχε ὅμως κόκκινα πετσιὰ πιά στὰ πόδια του, οὔτε ἔτρεχε σὰν πὼς λέγανε· μόνο ὁμορφος ποῦτανε ἀκόμα, καὶ πὼς φαινότανε καὶ πονόφυγος· μ' αὐτὸ δὲν τὸ ξέρουμε καὶ καλὰ γιατί ἔτσι φαίνονταν ἀπ' τὴν ὁμορφιά του.

Αὐτὸ εἶτανε ὅλο.

6

Ὁ ἀψηλὸς ἀδερφὸς δὲν τὸ κοινοῦσε ἀπ' τὸ κρεβάτι καὶ κοινοῦσε φοβερὰ. Ὁ γέρος γιατρός ἔλεγε πὼς φαίνεται νάχη βαρετὰ ἀρρώστια. Μὰ πὼς τὴ λέγανε καὶ ποιὰ εἶναι τὰ γιατρικά της δὲν ἤξερε. Εἶτανε μόνο σπάνια ἀρρώστια καὶ τὶς σπάνιες ἀρρώστιας—μ' ὅλο τὸ δίκιό του—τὶς ξέχασε δόλοτελο σὰ

* Ἡ ἀρχὴ του στοῦ περασμένου φύλλου.

γέρος ποῦτανε. Καὶ ὁ ἀψηλὸς ἀδερφὸς γκρίνιαζε σὰ σκαλι ὅλη τὴ μέρα καὶ τὴ νύχτα.

Καὶ τώρα θὰ μοῦ πῆτε ἀπὸ τὴ πολλὴ λύπη βέβαια ἡ γυναίκα μὲ τὸ ρόδο ἀργυρὸ, οὔτε θάδινε διαγκωμένο μῆλο πιά στὸν Κατσαρομάλλη τὸ γέιτονα, οὔτε καὶ θάβγαине γδυμνή, γιὰ νὰ κλείνη τὴν πόρτα καὶ νὰ κἀνη τὴν Κοκκινότριχα νὰ τρέμη. Μὰ ὄχι. Καὶ ἄσημη σκέψη ἐκάματε καὶ τιποτένια πολὺ. Ἐκείνη δὲν εἶτανε πονόφυχη σὰν τὸ νέο παλλημάρι πού δὲ φοροῦσε σὰν πρῶτα κόκκινα πετσιὰ οὔτε καὶ ἔτρεχε. Ἡ γυναίκα μὲ τὰστρωματερὸ δαχτυλίδι τραγουδοῦσε ἀκόμα. Θὰ μᾶς πῆτε κρῖμα της! καὶ θὰ λυπηθῆτε. Μὰ ἐκείνη, ξέρετε, εἶχε τὴ φωνὴ θλιμμένη καὶ ρόδο ἀργυρὸ στὰ μαλλιά της· ἔπειτα καὶ τραγουδοῦσε σιγανὰ πολὺ. Μπορεῖ κάποτε νὰ τὴν ἄκουσε μάλιστα καὶ ὁ νέος γιατί τραγουδοῦσε σιγανὰ.

Μπορεῖ καὶ νὰ τὴν εἶδε ἀκόμα. Γιατί ἡ γυναίκα μὲ τὴ φωνὴ τὴ θλιμμένη, δὲ φυλαγότανε καὶ ὁ νέος δὲν περνοῦσε δὲ καὶ τόσο βιαστικά ἀπὸ τὸ σπίτι της. Οὔτε καὶ σπάνια, μάλιστα σιγανὰ.

Ἐνα προῖ ὁ νέος ρώτησε τὴν Κοκκινότριχα.

— «Πῶς σὲ λένε, κόρη, πού ἔχεις τὰ μαλλιά κόκκινα, καὶ κόκκινα τὰ μάγουλα καὶ τὰ χεῖλη;

— «Κοκκινότριχα καλὲ νέε...

Γέλασε ὁ νέος, μὰ τὸ γέλιο του εἶτανε φριχτὸ καὶ πρόστυχο πολὺ. Καὶ ἡ ἀρατινὴ δὲ θὰ γελοῦσε καλῆτερα; σκέφτηκε ἡ Κοκκινότριχα καὶ λυπήθηκε πολὺ μὰ δὲν κοκκίνησε. Μὰ ἡ γυναίκα μὲ τὸ ρόδο καὶ τὸ λαιμὸ ὅλο ἀπὸ γάλα τὸν ρώτησε τότες γλήγορα.

— «Εἶτανε ὠραίες οἱ πολιτεῖες, νέε, πού ἔμενες, καὶ οἱ γυναῖκες εἶτανε ὁμορφες;

Καὶ ὁ νέος κοιτάζοντάς τὴν, σιγανὰ τῆς μίλησε ἔτσι:

— «Ναί, γυναίκα μὲ τὸ ὠραῖο ρόδο.

Καὶ ἡ Κοκκινότριχα χλωμίασε γιατί τὴν κοίταγε τὴ γλυκὴ γυναίκα πολὺ ὁ νέος καὶ τῆς μιλοῦσε σιγανὰ.

Ἦθελε νὰ τοῦ εἰπῆ κατὶ γὰ νὰ τῆς μίλησῃ σιγανὰ καὶ σκέφτηκε. Ἄξαφνα εἶπε ἔτσι:

— «Ξερά δέντρα μπροστὰ στὰ σπίτια σας εἴχατε, νέε, στὶς πολιτεῖες αὐτές, καὶ στὶς λίμνες σας εἴχατε τὰ ξερά τὰ δέντρα μάλιστα σὰν τὴ δική μας;

Ὁ νέος τὴν κοίταξε λίγο καὶ γέλασε φριχτὰ πάλι. Τουλάχιστο ὡς γελοῦσε γλυκὰ.

Μὰ ἡ Κοκκινότριχα δὲ χλωμίασε οὔτε καὶ κοκκίνησε. Νὰ τοῦ δώσω ἓνα διαγκωμένο μῆλο, σκέφτηκε, καὶ ἔτρεξε νὰ πάσῃ ἓνα. Μὰ σὰ γύρισε, ὁ νέος, πού δὲν εἶτανε παράξενος πιά, γελοῦσε—παράξενο—γλυκὰ μὲ τὴ γυναίκα πού εἶχε τὸ λαιμὸ ὁ-

λο γάλα και τὴ φωνὴ θλιμμένη πολὺ.

Ἡ Κοκκινότριχη τότες μίλησε ἔτσι τοῦ νέου.

— «Καὶ εἶτανε μεγάλες οἱ πολιτεῖες αὐτές, νέε, καὶ εἶτανε πολλές;

Μὰ ἔ νέος κρατοῦσε τὸ χέρι τῆς γυναίκας μὲ τὴ φωνὴ τὴ θλιμμένη καὶ τὸ ρόδο καὶ μιλοῦσε ὁ νέος ἔτσι στὴ γυναίκα αὐτὴ.

— «Οὔτε σὺν τὴ φωνὴ σου ἔτσι θλιμμένη ἄκουσα πουθενά. Καὶ πῆγα σὲ πολλές πολιτεῖες καὶ εἶδα πολλές γυναῖκες, ὠραία γυναίκα μὲ τὴ φωνὴ τὴ θλιμμένη καὶ τὸ ρόδο τὸ ἀργυρὸ τὸ ὠραῖο.

Καὶ ἡ γυναίκα τοῦ γελοῦσε γλυκά.

— «Καὶ εἶτανε μεγάλες πολὺ οἱ πολιτεῖες αὐτές νέε; Τοῦ ξαναεἶπε ἡ Κοκκινότριχη. Ὁ νέος τὴν κοίταξε τότες μέσα στὰ μάτια καὶ μίλησε ξερὰ.

— «Πολὺ μεγάλες.»

Καὶ τὸν δὲ γέλασε, θὰ μᾶς πῆτε. Βέβαια, ἔχετε δίκιο μεγάλο.

Μὰ ἡ Κοκκινότριχη ἤθελε νὰ τῆς μιλήσῃ σιγανὰ καὶ νὰ τὴν κοιτάξῃ μέσα στὰ μάτια. Καὶ τοῦ ξαναεἶπε γι' αὐτὸ γλήγορα.

— «Σὺν τὴ δικὴ μας τόσο μεγάλη; Σὲ παρακαλῶ, νέε.

Καὶ τότες γέλασε ἄξαιρνα ὁ νέος πάλι φριχτά. Μὰ ἡ Κοκκινότριχη τοῦ ξαναεἶπε δίχως νὰ γλωμιάσῃ.

— «Εἶναι λοιπὸν καὶ ἄλλες πολιτεῖες μεγάλες καὶ ὠραῖες; Κρῆμι νέε.» Καὶ λυπήθηκε τόσο ποὺ λίγο ἔλειψε νὰ κλάψῃ. Μὰ κρατήθηκε γιὰτὶ σφάλιξε στὴ στιγμή τὰ μάτια της σφιγκτά.

Καὶ τὸ κόκκινο τὸ μῆλο τῆς ἔπεσε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ κατακλύθηκε στὰ πόδια τῆς γυναίκας, ποὺ εἶτανε τόσο σπάνια γιὰ τὴν ἀσπράδα τῶν χειρῶν της, τὸ ἀσπριερό δαχτυλίδι της, καὶ τὸ λαιμὸ της ποὺ εἶτανε ὅλο ἀπὸ γάλα . . .

Καὶ τότες ἡ γυναίκα τὸ πῆρε, τὸ δάγκωσε καὶ τῶδωσε στὸ νέο. Ὁ νέος τὸ ξαναδάγκωσε καὶ τῶλο ἓνα κομματάκι τὸ πέταξε πίσω ἀπὸ τὸν ὄμο του. Καὶ τὸ κομματάκι αὐτὸ χτύπησε τὸ ξερὸ δέντρο δυνατὰ τόσο, ποὺ νὰ εἶτανε ἄνθρωπος θὰ πονοῦσε δίχως ὦλο πολὺ.

Καὶ τότες δὲ βυστάχτηκε ἡ Κοκκινότριχη καὶ δάκρυσε μὰ δὲν ἔκλαιγε πάλι.

Μὰ οὔτε ὁ νέος τὴν κοίταξε οὔτε ἡ γυναίκα. Γιὰτὶ ὁ νέος μιλοῦσε σιγανὰ στὴ γυναίκα μὲ τὴ φωνὴ τὴ θλιμμένη, καὶ ἡ γυναίκα ἔδιδε τότες τὸ ρόδο της τὸ ἀργυρὸ στὸ νέο ἀγαπητικῶς.

Καὶ ἡ Κοκκινότριχη σκεπάζοντας μὲ τὸ χέρι τὰ μάτια της ἔφρυξε. Καὶ μιλοῦσε μέσα της ἔτσι θλιμμένα.

. . . «Δὲ θάγκῃ κανέναν, ὠϊμένα, ἀγαπητικῶς

νέος καὶ τίς δικές μου γάμπες, οὔτε καὶ τὰ χεῖλη μου, καὶ τὰ μάτια μου θὰ τὰ ἔχω κλειστά ἔτσι πάντα γιὰ νὰ μὴν κλάψω ποτέ! Ὠϊμένα . . . Ὠϊμένα!»

Ἔτσι μιλοῦσε στὸν ἑαυτὸ της ἀπὸ τὴν πολλὴ τὴ λύπη της ἡ Κοκκινότριχη καὶ ἔκλαιγε λίγο γιὰ τελευταία φορά. Θὰ σᾶς φανῇ παράξενο μορφεῖ, ποὺ σᾶς λέμε πὼς ἔκλαιγε γιὰ τελευταία φορά. Μὰ δὲν πρέπει καθόλου, γιὰτὶ σφάλιξε τὰ μάτια της πρέπει νὰ ξέρετε καὶ δὲν ἔκλαιγε πιά ποτέ.

7

Ὁ ἀφηλὸς ἀδερφὸς γρινοῦσε πάλι τὸ βράδι. Μὰ ἡ γυναίκα ποὺ εἶχε ἀγαπητικὸ ἓνα νέο, ποὺ γελοῦσε ὠραῖα, δὲν ἔβγαινε γδυμένη νὰ κλείνῃ τὴν πόρτα. Οὔτε καὶ ἡ Κοκκινότριχη τώρα λυπότανε τὸν ἀφηλὸ ἀδερφὸ της ποὺ γρινοῦσε σὺ σκυλί.

Γιὰτὶ ἡ Κοκκινότριχη συλλογιζότανε πολὺ τὸ νέο ποὺ εἶτανε ἀγαπητικὸς τῆς γυναίκας, καὶ ποὺ μιλοῦσε σιγανὰ καὶ ὁμορφα.

Ὅσο γιὰ τὸν Κατσαρομάλλη, οὔτε λόγος νὰ γίνεταί, ποτὲ δὲν τὸν συλλογιζότανε. Κάποτε ὀλίγο τὸ Ζολὰ τὸ γάτο της, γιὰτὶ αὐτὸς εἶτανε καλὸς καὶ τὴν ἀγαποῦσε. Ἔτσι φαίνεται. Γιὰτὶ τῆς ἔβλεπε συχνὰ τώρα, «Τὸ κόκκινο καὶ τὸ χιρῶτὸ παιχίδι τῆς γυναίκας ποὺ ἔκαμε τὴν καρδιά νὰ τρέμῃ.» Καὶ ἡ Κοκκινότριχη ὅλο ἔτρεφε μὲ τὸ παιχίδι αὐτό, μὰ καὶ γελοῦσε λίγο.

Ἀληθινὰ κανέναν δὲν ἄγκιζε ἀγαπητικῶς νέος τίς γάμπες της οὔτε καὶ τὰ χεῖλη της, καὶ τὰ μάτια της πάντα τὰ εἶχε κλειστά, ἔτσι ἡ Κοκκινότριχη ἀπὸ τὸ φόβο μὴ κλάψῃ.

Ὁ νέος ἀγαπητικὸς τῆς γυναίκας δὲν τὴν κοίταξε, οὔτε δάγκωνε τὸ μῆλο της, μήτε ἔλεγε ἓνα καλὸ λόγο γιὰ τὸ κορμί εἰς καὶ γιὰ τίς γάμπες της· τουλάχιστο γιὰ τὰ χεῖρα της, μὰ τίποτα, οὔτε καὶ γιὰ τὸ λαιμὸ της ἀκόμα! Ὁ νέος ἀγαπητικὸς τραγουδοῦσε ὁμορφα τὴν ἀγαπητικιά του τὴ γυναίκα καὶ ὅσο γιὰ τὴν Κοκκινότριχη δὲν τὸν πείραζε καθόλου. Καὶ ἔλεγε τέτοια λόγια ὁ νέος στὴν ἀγαπητικιά του.

— «Ὡχ σὰ δυὸ λουλούδια ἀνάποδα εἶναι τὰ βυζιά σου, ἀγαπητικιά μου, ποὺ ἔχεις τὸ κορμί ζεστὸ καὶ ζεστὸς τίς γάμπες!»

Ἔως ἔδω μπόρεσε καὶ κρατήθηκε ἡ Κοκκινότριχη, μὰ πιά δὲν μπόρεσε περισσότερο καὶ τοῦ μίλησε παρακαλετὰ ἔτσι:

— «Ἐλα καὶ μὲ μένα, νέε ἀγαπητικὸ τῆς γυναίκας. Εἶμαι κ' ἐγὼ ὠραία. Δὲν πειράζει ποὺ μὲ λένε Κοκκινότριχη. Μὴ θαρρεῖς πὼς σὲ ὅλο τὸ κορμί μου ἔχω κόκκινες τρίχες; Μὴ τὸ θαρρεῖς αὐτό, σὲ παρακαλῶ πολὺ, νέε ἀγαπητικὸ τῆς γυναίκας.»

Καὶ ψευτογέλασε. Γιατὶ δὲν εἶχε ὄρεξη νὰ γελᾷση ἀληθινά. Ἐπειτα τοῦ ἄρπαξε τὸ χέρι—ὠϊμέ—να τί ζεστό χέρι πού εἶχε!—καὶ τοῦ μίλησε παρακαλιὰ πολὺ.

— «Ἔλα νέε ἀγαπητικέ, σὲ παρακαλιῶ, καὶ θὰ σοῦ δείξω τὸ κορμί μου, κ' εἶναι ζεστό σὰν τὸ δικό σου χέρι, καὶ εἶναι κ' οἱ γάμπες μου ζεστὲς καὶ θὰ τίς χαδέβῃς καὶ θά'ναι δικές σου, ὦ νέε ἀγαπητικέ τῆς γυναίκας.

Μὰ ὁ ἀγαπητικὸς ὁ νέος δὲν τὴν κοίταξε καθόλου στὰ μάτια, καὶ γέλασε φριχτὰ καὶ δυνατὰ μάλιστα. Τότες ἡ Κοκκινότριχα ἄφησε πιά τὸ νέο τὸν ἀγαπητικό. Μὰ δὲν ἔκλαψε. Καὶ δὲν πρέπει νὰ νομίσετε καθόλου, πὼς γιατίς μιλοῦσε παρακαλιὰ πολὺ δὲν εἶτανε καὶ περιήφανη.

8

Ἐπειτα ἡ Κοκκινότριχα τὸν ἔχασε τὸν ἀγαπητικό τὸ νέο. Ἀρχίνησε νὰ λυπᾶται γιὰ τὰ γκρινιάματα τοῦ ἀνηλθοῦ ἀδερφοῦ, καὶ μάλιστα τοῦ ἔλεγε καὶ κρυφὰ σὰν πρῶτα πού ξέρετε. Τοῦ ἔλεγε πὼς γελοῦσε φριχτὰ ὁ νέος καὶ τὸ εἶπε δυνατὰ, μπορεῖ νὰ πῆ κανένας μάλιστα πὼς καὶ τὸ φρόναζε πολὺ.

Καὶ ὁ ἀδερφὸς ὁ ἀνηλθὸς κάποτε γκρινιάζε σὰ σκυλὶ καὶ κάποτε γελοῦσε. Μὰ περισσότερο γκρινιάζε γιατί τώρα πρέπει νὰ ξέρετε εἶτανε βαριὰ καὶ ἡ ἀρρώστια του εἶτανε σπάνια πολὺ.

Μὰ ξηχάσαμε νὰ σᾶς ποῦμε, γιατίς δὲ δίναμε καὶ καμμιά μεγάλη προσοχὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ σὰν πὼς θὰ δῆτε βέβαια, πὼς ὁ Ζολὰς ὁ γάτος πού δάγκωνε τὰ ποντίκια, ψόφισε. Ὁχι, ξαρνικὰ καλῆτερα τὸν σκότωσαν. Καὶ μάλιστα ὁ ἀγαπητικὸς ὁ νέος. Γιατὶ θαρροῦμε πὼς ἡ γυναίκα ἡ ἀγαπητικιά του τὸ ἔκαμε μπροστά του τὸ παιχνίδι αὐτὸ μὲ τὸ Ζολὰ τὸ γάτο. Αὐτὸ τὸ ἴδιο πού τὸ ἔλεγε ἡ Κοκκινότριχα «Τὸ κόκκινο καὶ τὸ χιροπὸ παιχνίδι τῆς γυναίκας πού κάνει τὴν καρδιά νὰ τρέμῃ.» Καὶ θὰ θύμισσε ὕστερα ὁ νέος μὲ τὸ Ζολὰ τὸ γάτο πού ἔγλυψε τίς γάμπες τῆς ἀγαπητικιάς του, καὶ θὰ τὸν σκότωσε. Ἔτσι φαίνεται. Αὐτὰ ὅλα μᾶς τὰ εἶπε ἡ Κοκκινότριχα, καὶ τὴν πιστεύουμε, γιατί εἶναι πονόφρη καὶ ἔχει τὴν καρδιά λυπημένη πολὺ.

Ἔτσι, λέγαμε, θὰ μᾶς πῆτε καὶ γιὰ τὸ νέο ἀγαπητικό καὶ νὰ ἐκείνος πού δὲ βρέθηκε νὰ εἶναι καθόλου πονόφρης. Μὰ ἐμεῖς δὲν εἴμαστε καὶ βέβαιοι τότες πολὺ. Τὸ φανταζόμαστε μονάχα ὅταν σᾶς τὸ εἶπαμε, καὶ ἔτσι ἔχετε ἄδικον νὰ τὸ λέτε αὐτό. Θὰ μᾶς ρωτήσετε τώρα ἂν ἔκλαψε ἡ Κοκκινότριχα ὄχι. Σᾶς εἶπαμε καὶ προτιήτερα πὼς ἡ Κοκκινότριχα δὲν κλαίει πιά, σφαλνάει μονάχα τὰ μάτια της καὶ ἄλλο τίποτα. Μόνον λυπήθηκε πολὺ, σὰν τὸν πετάξανε τὸ Ζολὰ τὸ γάτο τῆς στὴν πράσινη λίμνη.

Μὰ δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς καὶ ἔκλαψε. Γιατὶ θὰ εἶτανε αὐτὸ ἓνα ψέμα μεγάλο.

Μὰ ὕστερα ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας ἔγινε κάτι παράξενο πού θὰ σᾶς τὸ ποῦμε μὲ λύπη μεγάλη.

Ἡ Κοκκινότριχα ξεφώνιζε ἔτσι :

Ζολὰ, Ζολὰ, Ζολὰ,

Καὶ τὸν ζητοῦσε στὴ λίμνη, ἀπὸ μέσα ἀπ' τὰ ξερὰ δέντρα. Μὰ ὁ Ζολὰς ὁ γάτος δὲν ἄκουγε γιατί καλὰ κοιμότανε βέβαια μέσα στὶς λάσπες καὶ στὸ ἥσυχον νερὸ τῆς πράσινης λίμνης. Καὶ ἡ Κοκκινότριχα ξεφώνιζε πολλὰς φορὰς

Ζολὰ, Ζολὰ, Ζολὰ, Ζολὰ, Ζολὰ,

Μὰ ὁ Ζολὰς ὁ γάτος ποιθενά! Ἐφραγε ἀπὸ τὴν πράσινη τότες λίμνη, ἐρχότανε σπῆτι καὶ ξιναγύριζε πάλι, ὄρες παραμένοντας ὀλόκληρες, τὸ γάτο τῆς τὸ Ζολὰ. Δὲν πιστεύουμε γιατί πεθύμησε τὸ παιχνίδι τῆς γυναίκας πού εἶχε ἀγαπητικό ἓνα ὠραῖο νέο. Γιατὶ θὰ εἶτανε ἄσκημος τώρα ὁ γάτος ὁ Ζολὰς, μέσα στὶς λάσπες στὴν πράσινη λίμνη. Μπορεῖ καὶ νὰ βρωμοῦσε πιά. Μ' αὐτὸ καὶ καλὰ δὲν τὸ ξέρουμε βέβαια.

Μιὰ μέρα πού ξεφώνιζε

Ζολὰ, Ζολὰ, Ζολὰ,

πέρασε ὁ νέος καὶ κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι τὴν ἀγαπητικιά του. Θὰ τῆς ἔλεγε φαίνεται ὁμορφι λόγια καὶ πολὺ σιγανὰ ὁ νέος ὁ ἀγαπητικὸς στὴ γυναίκα, γιατί γελοῦσε πολὺ γλυκὰ ἐκείνη.

Τὴν πλησίασαν.

— «Τί κάνεις, αὐτοῦ Κοκκινότριχα;» Τῆς εἶπε ἄξαφνα ὁ ἀγαπητικὸς ὁ νέος.

— «Φωνάζω τὸ Ζολὰ τὸ γάτο, ἀγαπητικέ νέε, πού εἶναι πολλὰς μέρες ριχμένος ἐδῶ στὴ λίμνη.»

— «Καὶ πόσες;» εἶπε ἡ γυναίκα ἡ ἀγαπητικιά.

— «Πολλὰς βέβαια» εἶπε ὁ ἀγαπητικὸς ὁ νέος. «Καὶ τώρα τοῦ φωνάζεις νὰ ξυπνήσῃ;»

Ἡ Κοκκινότριχα τὸν κοίταγε στὰ μάτια.

Μ' ἄξαφνα γέλασε φριχτὰ, καὶ ἡ γυναίκα ἡ ἀγαπητικιά του.

Καὶ ὕστερα φέγγανε ἀνάμεσα στὸ ἀνθισμένο μονοπάτι, γιατίς δὲν εἶτανε καὶ σωστὸ νὰ περνοῦσαν ἀπὸ τὸ ξερὸ μονοπάτι, ἀφοῦ ἡ γυναίκα ἡ ἀγαπητικιά του εἶχε τὴ φωνὴ θλιμμένη, καὶ στὰ μαλλιά της δὲν εἶχε πιά τὸ ἀργυρὸ ρόδο, καὶ ὁ ἀγαπητικὸς ὁ νέος μιλοῦσε σιγανὰ πολὺ. Ἡ Κοκκινότριχα ἄνοιξε τότες τὰ μάτια της καλὰ καὶ κοίταξε τὴν πράσινη λίμνη. Ὑστερα ξεγδυμνώθηκε στὴ στιγμῇ.

«Γδυμνὴ ἔτσι δὲ ὀλόγδυμνη, ὀλόγδυμνη!»

Σὰν πὼς ἔλεγε καὶ ἓνα τραγοῖδι τῆς γυναίκας τῆς ἀγαπητικιάς πού τὴν ἀγαποῦσε ἓνας νέος ὠραῖος. Στάθηκε λιγάκι ἔτσι.

Ὁχι! εἶχε ὠραῖο κορμί ἡ Κοκκινότριχα, παρα-

πολύ ωραίο, όλόλευκο· πρέπει να ξέρετε σεις πώς ο νέος ο αγαπητικός άσκημα έκαμε να μην τὸ γουρί-ση τὸ κορμί αὐτό.

*Άξαινα φώναζε πάλι.

Ζολά γάτο μου, Ζολά αγαπητέ μου.

Μὰ ὁ Ζολὰς ὁ γάτος πουθενά· ἔκλεισε σφιχτά τότες τὰ μάτια της γιὰ νὰ μὴν κλάψῃ καὶ ἔπεσε μέσα στὴν πράσινη λίμνη ποὺ εἶχε τὶς λάσπες καὶ τὰ νερά πολὺ ἥσυχα καὶ ἐπῆγε νάβρῃ ἡ Κοκκινότριχα τὸ γάτο της τὸ Ζολά ποὺ ἔγλυφε τὶς γάμπες της καὶ τὴ χάδεψε καὶ ποὺ τὸν σκότωσε ὁ αγαπητικός ὁ νέος ἀπὸ τὴν κακία του τὴ μεγάλη. Θὰ μᾶς ρωτήσετε τώρα ἀνὸ ἀνηλὸς ἀδερφὸς ξεφωνίζῃ ἀκόμα σὰ σκυλί τὴ νύχτα καὶ τὴμέρα. *Ναί*. Ξεφωνίζει λοιπὸν γιατί ἡ ἀρρώστια του εἶναι σπάνια καὶ ὁ γιατρὸς εἶταν γέρος πολὺ.

“Ὅσο γιὰ τὸ ξερὸ δέντρο, μὴ μᾶς ρωτᾶτε, θὰ σᾶς τὸ ποῦμε μονάχοι μας. Τὸ κόψανε οἱ γειτόνοι καὶ τόριξε μπροστὰ στὴν πόρτα ὁ πατέρας ὁ Μάρπας ποὺ ἄρχισε πάλι νὰ μουρμουρίζῃ καὶ νὰ μὴ γεῶ, γιατί ἡ γυναῖκα ποὺ εἶχε τὴ φωνὴ θλιμμένη πολὺ καὶ ἔμενε γδυμένη ὅλη τὴ νύχτα πλάγι του, ἔδωσε πὰ τὸ ρόδο τὸ ἀργυρὸ στὸν αγαπητικὸ τὸ νέο.

Μὰ δὲ μᾶς πειράζει βέβαια καὶ πολὺ αὐτό. Τὸ καίτω κάτω, μόνο τὴν Κοκκινότριχα αγαπούσαμε, καὶ ἐκείνη πάει, ἔπεσε μέσα στὴν πράσινη λίμνη ποὺ εἶχε λάσπες πολλὲς καὶ τὰ νερά ἥσυχα. Μὰ λέγαμε γιὰ τὸ δέντρο τὸ ξερὸ ποὺ τῷβαλε ὁ πατέρας ὁ Μάρπας μπροστὰ στὴν πόρτα. Ἐπίανω λοιπὸν τώρα στὸ κορμί του, κάθονται ὁ αγαπητικός ὁ νέος, ἡ γυναῖκα ἡ αγαπητικιά του, καὶ ὅποιος ἄλλος θελήσῃ.

Καλὰ, θὰ μοῦ πῆτε, πολὺ καλὰ εἶναι ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ τὸ διῆ τὸ δέντρο τὸ ξερὸ κομμένο ὁ ἀνηλὸς ἀδερφὸς ποὺ ξεφωνίζε στὸ κρεβάτι του σὰ σκυλί, καὶ ἡ Κοκκινότριχα μέσα ἀπὸ τὰ ἥσυχα νερά καὶ τὶς λάσπες τῆς πράσινης λίμνης ποὺ ξεφωνίζει.

Ζολά, Ζολά, Ζολά, Ζολά.

Καλὰ λέτε. Καὶ δὲ σκεφτήκατε καὶ τιποτένια. Μπράβο σας! Μὰ πρέπει νὰ σᾶς ποῦμε καὶ κάτι ἄλλο ποὺ θὰ πιναξενευτήτε, μὰ εἶναι πολὺ ἀληθινὸ καὶ νὰ τὸ πιστέψετε, σᾶς παρακαλοῦμε.

Ἡ Κοκκινότριχα ξεφωνίζει ἀκόμα,

Ζολά, Ζολά, Ζολά,

μέσα ἀπὸ τὰ ἥσυχα νερά τῆς πράσινης λίμνης, καὶ ἀπὸ τὶς λάσπες, ποὺ βρῖσκαται, σὺν πῶς ξέρετε. Γιατί δὲ βρῆκε ἀκόμα— ἔτσι φαίνεται — τὸ γάτο της τὸ Ζολά ποὺ εἶχε τὴ γλώσσα κόκκινη καὶ χάδεψε πολὺ ὄμορφα τὶς γάμπες της. Καὶ ξεφωνίζει ἀκόμα τὶς νύχτες,

Ζολά, Ζολά, Ζολά,

σὺν ἔρχεται—γιατί τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας πὰ καὶ νὰ μᾶς πιστέψετε, σᾶς παρακαλοῦμε, — ἡ γυναῖκα ποὺ ξεραίνει τὸ δέντρο, ἡ μητέρα τῆς Κοκκινότριχας, ποὺ κλαίει πολὺ στὶς ρίζες τῶν ἀνθισμένων δέντρων τοῦ μονοπατιοῦ τοῦ ἀνθισμένου. Ὡς φαίνεται θέλει νὰ τὰ ξεράνῃ καὶ αὐτὰ καὶ νὰ τὰ κάμῃ ἓνα ξερομονοπάτι σὺν τὸ ἄλλο.

*Άσκημα δὲ θὰ κάμῃ ἡ πολὺ θλιμμένη καὶ παραξενῆ μητέρα τῆς Κοκκινότριχας, γιατί κανένας δὲν ἔρχεται τὶς νύχτες πὰ στὴν πράσινη λίμνη τώρα ποὺ ξεφωνίζει ἡ κόρη της ἡ Κοκκινότριχα.

Ζολά γάτο μου, Ζολά αγαπητικέ μου

Ζολά, Ζολά, Ζολά,

καὶ κλαίει αὐτὴ δυνατὰ στὶς ρίζες τῶν δέντρων. Μὰ γλήγορα θὰ βρῆ τὸ γάτο της τὸ Ζολά ποὺ τὸν φωνάζει καὶ αγαπητικὸ ἡ Κοκκινότριχα καὶ θὰ σωπιάσῃ πὰ γιὰ πάντα, γιατί βέβαια μιὰ λίμνη εἶναι, πάντα μικρὴ γιὰ μιὰ ωραία νέα ποὺ ἔπεσε μέσα ἐπειδὴ δὲν ἔβρῆκε αγαπητικὸ ἓνα νέο. Ὑστερα μπορεῖ καὶ νὰ βρώμισε ὁ Ζολὰς ὁ γάτος της καὶ νὰ τὸν σιχάθῃ καὶ νὰ μὴ ξεφωνίζῃ ἔτσι ἄγρια τὶς νύχτες. “Ὅσο γιὰ τὰ δέντρα τ’ ἀνθισμένα, καὶ αὐτὰ θὰ ξεραθοῦνε σὺν τὰ ἄλλα καὶ θὰ γίνουν ἓνα μάτσο μαῦρο. Γιατί ἡ μητέρα τῆς Κοκκινότριχας κλαίει πολὺ καὶ τὸ δάκρι της εἶναι καλύτερὸ ἀπὸ τὴ θλίψη της τὴ μεγάλη.

“Ὅσο γιὰ τοὺς ἄλλους, τὸν πατέρα τὸ Μάρπα καὶ τὸν Κατσαρομάλλῃ τὸ γείτονα, δὲ δίνουμε πεντάρα καὶ σᾶς παρακαλοῦμε μὴ μᾶς ρωτᾶτε.

Αὐτὸ εἶτανε ὅλο.

Δεδὲ-Άγάς, Τρυγητὴς 1)910.

ΖΗΝΩΝ ΛΕΦΑΚΗΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ. — Φοιτητικὲς σκηνές, αἵματα καί... αὐξήση τῆς κυκλοφορίας τῆς ὄνειρέυτικῃ ἢ ἔρμη ἢ «Ἀστραπή». Κ’ ἔτσι στὸ φύλλο τῆς προπερασμένης Δευτέρας (13 τοῦ Δεκέβρη, σελ. 2, στήλ. 4 καὶ 5) γράφει τοῦ κόσμου τὶς ψευτεῖς ἀπ’ ἀφορμὴ τῆς διάλεξης ποῦκαμε ὁ ποιητὴς Παλαμᾶς στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμᾶ»:

«... Αἱ ἐνέργειαι αὗται τῶν μελῶν τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφικῆς» (πρόκειται γιὰ τὸ μαίρασμα τῆς προκήρυξῆς τοῦ σὲ συναδέλφους τοῦ), προεκάλεσαν ζωηρὰν ἀγανάκτησιν μεταξὺ τῶν Φοιτητικῶν κύκλων, ἐπιταθεῖσαν σήμερον καὶ ἔκ τινος διαλέξεως γενομένης εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ ἑβδομαδιαίου φιλολογικοῦ περιοδικοῦ τῶν Ψυχαριστῶν.

Ἡ ἀγανάκτησις ἢ γεννηθεῖσα μεταξύ τῶν Φοιτητῶν τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐγεννήθησαν φέβοι μήπως δημιουργηθῶσι νέα: σκηναί, ἀφορμὴν ἔχουσαι τὸ γλωσσικὸν ζήτημα.

Πληροφορηθεὶς ὁμοῦ τὰ διατρέχοντα ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὑπέρμαχος τῆς Ἑθνικῆς γλώσσης κ. Μιστριώτης, ἐπενέδθη μετὰ τῶν Φοιτητῶν καὶ συνέστησεν ἡσυχίαν, εἰπὼν ὅτι τοῦ ζητήματος θὰ ἐπιληφθῶσιν οἱ ἀρμόδιοι.

Ὡς πληροφοροῦμεθα τὸ ζήτημα τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφιάς» ὁ κ. Μιστριώτης θὰ φέρῃ ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος ἐνώπιον τῆς Πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου.

Θὰ ἐπιζητηθῆ ἢ λήψις αὐστηρῶν μέτρων ἐναντίον τῶν Φοιτητῶν ἐκείνων οἵτινες θὰ ἐξακολουθήσουν μετέχοντες τοῦ Συλλόγου αὐτοῦ, οἵτινες, ὡς εἶπομεν, μέλημα εἶναι ἢ διάδοσις καὶ ἐπικράτησις καὶ μετὰ αὐτῶν τῶν κύκλων τῆς Πανεπιστημιακῆς νεολαίας, τῆς χυδαίας καὶ βαναύσου γλώσσης τῶν δημοτικιστῶν.

Ὅπου ὁ κ. Μιστριώτης, ὡς εἶδος Ριγγελέτος κτλ. Ἀπὸ τὴν «Ἐστία» τῆς περασμένης Τρίτης (σελ. 4, στήλη 1) ξεσηκώνουμε μερικὰς χιρτωμένες γραμμοῦλες :

«Εἰς τὸ χθεσινὸν γεῦμα τῶν Ἀνακτόρων πλήν τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου, ἐκλήθησαν καὶ ὁ κ. Γ. Μιστριώτης, πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, καὶ ὁ κ. Τ. Ἀργυρόπουλος ἐπίτιμος καθηγητὴς καὶ πρόεδρος τοῦ «Παρνασσοῦ».

«— Μετὰ τὸ γεῦμα οἱ Βασιλεῖς ὠμίλησαν ἰδιαιτέρως πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν καθηγητῶν.

«— Ἡ Βασίλισσα ἀστεϊζομένη ἠρώτησε τὸν κ. Μιστριώτην, ἂν ἐξακολουθεῖ νὰ συμπαθῆ πρὸς τὴν γλώσσαν τοῦ κ. Ψυχάρη.

«— Καὶ ὁ σεβαστὸς καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, ἐκδικούμενος, ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀνέπτυσεν εἰς τὴν Α. Μεγαλειότητα τοὺς κινδύνους τῆς Φυλῆς καὶ τοῦ Γένους ἐκ τοῦ ἐξαμδλώματος τῶν προδοτῶν τῆς γλώσσης».

ΣΤΟ ΒΟΛΟ.— Ἡ «Ἱατρικὴ Ἑταιρεία τοῦ Βόλου» τύπωσε καὶ μοίρασε στὸν κοσμάκη μερικὰς ἀπαραίτητες «Ὁδηγίαις πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τὴν χολέραν». Τίς ὁδηγίαις αὐτὰς τίς ἔγραψε σὲ γλώσσα ζωντανῆ γιὰ νὰν τίς νιώσει, φυσικά, ὁ κόσμος καὶ νὰ ξέρει τί πρέπει νὰ κάνει ἂν τύχει καὶ μᾶς ἔρθει ἢ καμαρωμένη καὶ στὸν τόπο μας. Τὴν ἴδια γλώσσα μεταχειρίσθη καὶ ἡ «Ἱατρικὴ Ἑταιρεία Τρικ-

κάλων» στὶς ὁδηγίαις τῆς ποὺ δημοσιεύθηκεν στὸ «Ἠάρρα» (Τρίκαλα, 11 Δεκεμβρίου 1910).

Καμαρώστε τώρα καὶ τί φθέγγεται ὁ Βολιώτικος «Κήρυξ» (7 Δεκεμβρ. σελ. 3) :

«Ἐὰν τὸ Κράτος εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπιβάλῃ καθάρσεις πρὸς ἀποσόβησιν τῆς χολέρας, παρακαλοῦμεν νὰ ἐπιβάλῃ μίαν ἐπὶ πλέον κάθαρσιν εἰς τὸ ἔγγραφο τῆς Ἱατρικῆς ἑταιρείας περὶ τῶν προφυλακτικῶν μέτρων κατὰ τῆς χολέρας.

Εἶνε πολὺ λυπηρὸν ἐὰν ἕνα τοιοῦτον γιαιτροσόφι ἐθεωρήθη ὡς κατάλληλος περίστασις πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ.....μυλλιαρισμοῦ. Λυπηρότερον δὲ τὸ νὰ ὑπάρχωσιν ἱατροὶ εἰς τὸν Βόλον οἵτινες νὰ νομίζουσιν ὅτι ἕνα τέτοιο χαρτί, με.....ἀκαθαρσίαις καὶ ξεράσματα μπορεῖ νὰ διαδοσθῆ ἀκινδύνως ἀπὸ τὸν λαόν, χωρὶς νὰ ἐπιφέρῃ ἐνόχληση στομαχικὴ καὶ κοψίματα, χειρότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ μπορεῖ νὰ φέρῃ ἡ χολέρα . . .»

Ὁ «Ἀδελφεράν» ὁμοῦ τῆς «Ἡεσσαλίας» δημοσιεύει στὸ φύλλο τῶν 9 τοῦ Δεκέβρη τὸ τσουχτερὸ αὐτὸ ἄρθρο ποὺ δὲν ἀντέχουμε στὸν πειρασμὸ καὶ σὰς τὸ σερβίρουμε ἀλάκαιο :

«Ἡ εὐγενικὴ προσπάθεια τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρείας μας νὰ φωτίσῃ τὸν κόσμον γιὰ τὸ μεγάλο κίνδυνον ποὺ διατρέχει ἀπὸ τὴ χολέρα, διδάσκοντάς τον σὲ γλώσσα ἀπλή, σὲ γλώσσα ποὺ τὴν καταλαβαίνει, τίς ἀπαραίτητες ὁδηγίαις καὶ προφυλάξεις ποὺ πρέπει νὰ λάβῃ γιὰ νὰ μὴν τὸν εὕρῃ τὸ κακό, ἐχρησίμωσε γιὰ νὰ ἐξεγεροῦν καὶ πάλι οἱ κἀπηλοι καὶ ἐκμεταλλεῦται κάθε ἱεροῦ καὶ δόσιου καὶ σὰν κοράκια λιμασμένα ποὺ τοὺς παίρνουν τὸ ψοφίμι ποὺ ροκανίζουσιν, νὰ ἐπιτεθοῦν με λύσσα ἐναντίον ἐκείνων ποὺ προσπαθοῦν νὰ ξυπνήσουν τὸ λαὸ ἀπὸ τὴ νάρκη του.

Τὸ ἔχει δυστυχῶς ἡ μοῖρα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ νὰ μὴ μπορῆ ποτὲ νὰ σηκώσῃ κεφάλι, νὰ μὴ μπορῆ ποτὲ νὰ ἀντικρύσῃ τὸ φῶς τῆς Προόδου καὶ τῆς Ἀλήθειας, νὰ εἶναι πάντα σκλάβος τῶν καπῆλων καὶ τῶν ἐκμεταλλεῦτῶν ποὺ ἀδιαφοροῦντες γιὰ τὸ κακὸ ποὺ προξενοῦν ἕνα μόνον κωττάζουσιν πῶς νὰ μὴν τοὺς φύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια τὸ ψοφίμι ποὺ λέγεται Ἑλληνικὸς λαός, τὸ ἔπιον ἢ ἀμάθεια καὶ αἱ προλήψεις τοὺς ἔχουν κληροδοτήσῃ

Οἱ κἀπηλοι αὐτοὶ κάθε πατριωτικοῦ, κάθε θρησκευτικοῦ, κάθε ἠθικοῦ, κάθε ὠφελίμου καὶ εὐγενοῦς ὑπῆρξαν πάντοτε οἱ νεκροθάπται τοῦ λαοῦ.

Ὅταν ἡ μωαμεθανικὴ λαίλαψ ἐπολιορκούσε τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ ὑπέροχος μορφὴ τοῦ τελευταίου μας αυτοκράτορος τοῦ Μαμαρωμένου βασιλῆα ἀπεγνωσμένως προσπαθοῦσε νὰ σώσῃ τὸ κράτος ἀπὸ τὴν

κατάρα πού τὸ πλάκωσε, οἱ κἀπηλοι τῆς θρησκείας ἤσαν ἐκείνοι πού ἐμπταίωσαν κάθε προσπάθεια του καὶ προτίμησαν χόντζας νὰ λειτουργήσῃ στὴν Ἄγια Σοφία πρὸς νὰ χάσουν αὐτοὶ τὲς ἀπολαυτές των.

Παρόμοια καὶ τώρα ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται.

Ἡ χολέρα μᾶς πολιορκεῖ ἀπὸ παντοῦ, ὁ λαὸς μᾶς μὴν ἔχοντας συναίσθηση τοῦ κινδύνου καὶ μὴ γνωρίζοντας πῶς νὰ προφυλαχθῆ, διατρέχει τὸν κίνον νὰ μεταναστεύσῃ ἀθρόος στὸν ἄλλο κόσμος.

Ἡ Ἱατρικὴ Ἐταιρεία ἐθεώρησε καθήκον τῆς νὰ τὴν διδάξῃ τί πρέπει νὰ κάμῃ. Γιὰ νὰ τὸ κατορθώσῃ ἔμω; αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὴν νοιώσῃ ὁ λαός.

Καὶ ὁ λαὸς μόνο τῆ γλώσσα πού μιλάει μπορεῖ νὰ νοιώσῃ. Ἡ ψυχρὴ ἢ μπαλσαμωμένη καθαρεύουσα του εἶναι ξένη. Αὐτὸ ἔλαβε ὑπ' ὄψιν τῆς ἡ Ἱατρικὴ Ἐταιρεία καὶ ἀκολουθώντας τὴν παροιμία «ἀφοῦ τὸ βουνὸ δὲν ἔρχεται στὸ Μωάμεθ, πηγαίνει ὁ Μωάμεθ στὸ βουνό», ἀπεφάσισε νὰ κατεβῆ κι' αὐτὴ στὸ λαὸ καὶ στὴ γλώσσα του νὰ τοῦ διδάξῃ τί πρέπει νὰ κάμῃ.

Αὐτὸ ἔμω; οἱ κἀπηλοι κ' οἱ ἐκμεταλλεῦται δὲν τὸ συγχωροῦν. Αὐτοὶ θέλουν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ βασιλεία τῆς καθαρεύουσας, ἡ βασιλεία δηλαδὴ τοῦ σκότους, τῆς ἀμαθείας, τῆς ἀποκτηνώσεως, τῶν προλήψεων καὶ ἀδιαφοροῦν ἂν ἡ χολέρα ἀπὸ ὦρα σὲ ὦρα μπορεῖ νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ.

Γι' αὐτοὺς δὲν ἔχει καμμιά σημασία ἡ ζωὴ τοῦ λαοῦ. Μόνο ὁ Μιστριώτης τοὺς ἐνδιαφέρει.

Προτιμώτερον εἶναι, σοῦ λέγουν, νὰ ρθῇ ἡ χολέρα ἔστω κι' ἂν ρημάξῃ χῶρις καὶ χωριά, παρὰ νὰ λείψῃ ἡ καθαρεύουσα.

Τὸ βέβαιον εἶναι πῶς ἡ χολέρα, πιστότερον σύντροφον καὶ συναδέλφον ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα δὲ μπορεῖ νὰ βρῇ.

Πνευματικὴ κι' αὐτὴ χολέρα χρόνια καὶ χρόνια ρημάζει τὴν λαὸ, ἀποβλακώνοντας τοὺς μαθητάς, ἀποκτηνώνοντας τὸ λαὸ, τρέφουσα καὶ μεγαλύνουσα τοὺς κηφήνας φαφλατάδες.

Χολέρα καὶ καθαρεύουσα σὰν ἀνταμωθοῦν δὲν ξέρω ἂν θὰ ὑπάρχῃ πιά μεγαλύτερον κακὸ πού μπορεῖ νὰ φοβηθῇ τὸ Ἔθνος μας.»

Σὰ βλέπουμε ἐδῶ στὴν Ἀγγλία ἕνα γυμνοδόματο δικηγόρον ἀπὸ τὰ ξεροθούνια τῆς Ουαλλίας νὰ πολεμᾷ καὶ νὰ καταπονᾷ ἀμέτρητες λεγεῶνες Λέρδων κι ἄλλων πολεμιστῶν τοῦ σκοριασμένου μεσαιωνικοῦ μεγαλείου, μὲ μόνο του ὄπλον τὴ λογικὴ καὶ τὴ δικαιοσύνη, δὲν πρέπει νὰ δειλιάζουμε πού ἔχουμε ὄλον τὸ βασκαλολόγι τῆς ρωμιοσύνης ἐναντίον μας, ἐνῶσον ὄπλον μας κ' ἑμᾶς εἶναι ἡ λογικὴ κ' ἡ ἀλήθεια.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΠΟΥ ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ κτλ.

Φίλε «Νουμᾶ»,

Μοῦπεσε στὰ χέρια ἕνα μπλόκ ἡμερολόγιου Γερμανικὸ τοῦ χρόνου 1911. Κάτι μακριῆς σελίδες ἔχουν ἀπὸ καθεμιά τὴν ἡμερομηνία κι ἀπὸ μίαν εἰκόνα εἴτε μεγάλου ἀνθρώπου, εἴτε ξακουστῆς τοποθεσίας. Κι ἀκούστε, κύριε ἀξιόλογοι νεοέλληνες βιβλιοπῶλες καὶ μπλοκαποιοί, στὴν ἡμερομηνία 9 τοῦ Φλεβάρη (ἀλλὰ Νόβα) ἔχει τὴν εἰκόνα τοῦ Σολωμοῦ μας, πού πέθανε τῆ μέρα κείνη!

Μπρὲ ὁ Γερμανὸς βιβλιοπωλομπλοκαποιοὺς ὠρισμένως θάνατι σπάνιον κεφάλι. Νὰ ξέρῃ, ἀκούς, πότε πέθανε ὁ Σολωμὸς καὶ νὰ ξέρῃ, λέει, πῶς εἶτανε ἕνας μεγάλος ποιητῆς κ' ἔγραψε τίς ραψωδίες, (τί ἁμαρτία, κύριε Μιστριώτα, ραψωδίες ἐκτὸς τοῦ Ὀμήρου τίς γέγραφε;) «Λάμπρος» καὶ «Κρητικὸς» καὶ τὴ μεγάλη ἐποποιία «Ἐλευθεροὶ Πολιορκημένοι» καὶ τὸν «Ἕμνο στὴν Ἐλευθεριά.»

Μὰ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος θέλει τὴν καταστροφὴ τῆς Νέας Ἑλλάδας μὲ τὸ νὰ βγάξῃ στὸ φανερό τέτοια πράγματα.

Μὰ, ἂς ἀφήσουμε τάστειτα, κι ὠρισμένως εἶναι νὰπορήσῃ κανεὶς πῶς πίσω ἀπ' τὸ Μπάϊρων δημοσιεύει αὐτὸς ὁ Γερμανὸς καὶ τὸ Σολωμό.

Καὶ πού νὰ ξέρει τὴ στιγμή πού οἱ Ἕλληγνές μας εἶδον μαρικοὺς στίχους, πού τοὺς λένε καμμιά φορὰ τραγουδιστά: «Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη» καὶ τὸ «Στῶν Ψαρῶν τὴν ὀλόμαυρη ράχη», αὐτὸ δὲ τὸ ξέρουν οἱ πιδ σοφοί, κουκούτσι ἄλλο ἀπ' αὐτὸν τὸν ἀνθρωπο δὲν ξέρουνε.

Ἄθελα μοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ πῶς πρὶν κάμποσα χρόνια ὁ Ψυχάρης μίλησε στὸ Παρίσι γιὰ τὸ Σολωμό. Τότε λοιπὸν καὶ ἐπὶ τότε ἡ «Ἀμάλθεια» τῆς Σμύρνης, ἡ ἀρχαιοτέρη τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐφημερίδων, μετάφρασε τὴ μελέτη αὐτὴ ἀπ' τὰ Γαλλικὰ πού εἶχε διαχαστῇ καὶ τυπωθῇ. Καὶ τί φαντάζεστε; μετάφρασε μαζὶ καὶ τοὺς στίχους τοῦ Σολωμοῦ στὴν καθαρεύουσα. Κ' εἶδαμε — ὡμὲ σ' ἑμᾶς — «ὅπου δὲν ἔχουν ὄνομα κ' ἔχουν περίσσια κάλλη» κεκαθαμένοι (τοὺς φονιάδες) σὲ «ἄτινα (ἢ τὰ ὅποια, δὲ θυμᾶμαι καλά) δὲν ἔχουσιν ὄνομα καὶ ἔχουσι μυρίας καλλονάς.» Κι ἄλλα πολλὰ πού εἶναι ντροπὴ νὰ τὰ θυμούμαστε. Οἱ ἀθεόφοβοι κι ἀσεβεῖς ἄνθρωποι, ἂν εἶτανε κανένα ρητὸ τοῦ Ὀμήρου ἢ τῆς Ἁγίας Γραφῆς θάνοίγανε φυλλάδες καὶ παραφυλλάδες νὰ τὸ βροῦνε. Νὰ βάλουνε ἔμω; τὸ στίχον τοῦ Προφήτη μας, θάτανε ἀνοσιούργημα.

Νὰ λοιπὸν γιὰτί οἱ μὲν Γερμανοὶ βιβλιοπῶλες

ἔμποροι—κι αὐτοὶ σὺν τὸν κ. Φέξη κ. ἄ. — θὰ τὸ θεωροῦνε τιμὴ τους καὶ χρέος τους νὰ δημοσιεύουνε στὰ ἡμερολόγια τους, πὺ ἐκατομύρια σκορπιοῦνται στὸν κόσμον, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Κάλβου, καὶ τοῦ Βαλαωρίτη καὶ τοῦ Παλαμά, ἔμελλε ἕως γιὰ πολλὰ ἀκόμα χρόνια θὰ πορεῖτε «ἐπισκοπετόμενοι πόλεις ὡς τὴν Σμύρνην διατηρούσας ἀξιοθαύμαστα μουσεῖα καὶ σχολὰς, πῶς εὐρίσκουσι τόπον εἰς τὰς βιβλιοθήκας αὐτῶν τὰ ἔργα τοῦ Ψυχάρη.» "Ὅπως ὑπάρχει, γιὰ αἰώνιο στίγμα του, στὸ λεύκωμα τῆς βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς γραμμένη ἢ περιφημη αὐτῇ σοφῇ παρατήρησιν μιᾶς ἀπαρεμφατόστητης κυρᾶς Ἀθηνωπίσας, λογίᾳς πάντα.

Πόλι

ΤΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΗΣ

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἓνα φίλο, στὰ ξένα)

Ἀθήνα, 23 τοῦ Δεκεμβρίου.

Τὰ ἴδια καὶ χειρότερα στὴ Μακεδονία. Ἡ κατάσταση πιά τώρα τελευταία κατάντησε ἀνυπόφορη καὶ ἀπελπιστικὴ ὄτε στίς πολιτείες, ὄτε στὰ χωριά, ὄτε πομπῶν μπόρῃ νὰ βρῆ κανεὶς τὴν ἡσυχία του. Παντοῦ περνᾷ ὁ Τούρκικος στρατός καὶ χτυπᾷ καὶ βασανίζει καὶ πιέζει καὶ ζητᾷ νὰ ἐξισλαμίσῃ ὅλους τοὺς Ρωμιούς. Σὲ κάτι περισσότερο ἀπὸ σκλαβιά βρίσκεται ἡ μαύρη ἢ Μακεδονία. "Ὅλα—ζωή, ἡσυχία, βίος,—ὅλα κρέμονται ἀπὸ τὰ ἠρωϊκά γούστα τῶν Τούρκων.

Τὴν προπερασμένη Δευτέρα συνεδρίασε ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου. Στὴ συνεδρίαση ἔλαθε μέρος καὶ ὁ ὑπουργὸς κ. Ἀλεξανδρῆς. Ἀνταλλάξαν γνώμες γιὰ τὸν ὄργανισμό τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ κ. Ἀλεξανδρῆς μίλησε γιὰ τὰ σκέδια ποῦχει ἢ Κυβέρνησις νὰναστηλώσῃ καὶ νὰ βάλῃ στὴν ἀληθινὴ του στρατὸ τὸ καμαρωμένο μας αὐτὸ Ἐκπαιδευτικὸ Ἴδρυμα.

Διαδόθηκε αὐτὲς τὲς μέρες καὶ κουδεντιάστηκε πλατιά, πῶς τάχα ἡ Κυβέρνησις ἔχει σκοπὸ νὰ ξαναφέρῃ τοὺς πρίγκηπες στὸ στρατό. Καθὼς μάθαμε ἀργότερα, ἂν αὐτὰ δὲν εἶναι ἀληθινά. Τὸ μόνο ποῦ φαίνεται ἀληθινὸ εἶναι πῶς ὁ Διάδοχος θὰ πάρῃ στὸ στρατὸ τὴ θέσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητῆ.

Μαζὶ μ'αὐτὰ ἡ Κυβέρνησις, μαθεύτηκε, πῶς εἶναι κηρυγμένη ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ θὰ ζητήσῃ νὰ τὸ πιτύχῃ μεθὰ ἄριστον τὴ Βουλῆ.

Ἄλλη φροντίδα τῆς Κυβέρνησις εἶναι ἡ στρα-

τιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ὀργάνωσις τῆς χώρας. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸν θάρθησαν καὶ ξένοι ὀργανωτές.

Οἱ Νεότουρκοι σώνει καὶ καλὰ θέλουν πόλεμον. Ὅστερα ἀπὸ μιὰ σύσκεψιν πῶκαμαν ἀναμεταξύ τους στείλανε τηλεγράφημα στὴν Πύλην καὶ ζήτησὸν τὸ γληγορότερον νὰ λυθῇ τὸ Κρητικὸ ζήτημα, ἔστω καὶ μὲ πόλεμον. Τονίζουσι ὅμως νὰ γίνῃ ὅτι γίνῃ γλήγορα γιὰ νὰ μὴ προφτάσῃ οἱ Ρωμοὶ καὶ τοιμαστοῦνε. Ἀλλοιώτικα, φοβρίζουσι τὴν Πύλην πῶς θὰ τὰ κάμουν θάλασσα. Τὸ σπουδαιότερον εἶναι πῶς οἱ Νεότουρκοι στείλανε ἀντιπρόσωπους στὴν Κρήτην νὰ κάμουν ταραχὰς γιὰ νὰ δοθῇ ἡ ἀφορμὴ τοῦ καυγᾶ.

Τὴν περασμένη βδομάδα εἶχαμε καὶ μεγάλους σεισμούς στὴν Ἠλεία. Σείστηκε ὁ τόπος στὰ Λεχαινά, ἔρριξε σπίτια, κατατρόμαξε τὸν κόσμον καὶ ρήμωσε τὰ πάντα. Οἱ σεισμόπληχτοι μείνανε χωρὶς σπίτια, μέσα στὸ κρύο καὶ τὴς βροχῆς. Ὅσσο ἡ Κυβέρνησις ἔστειλε γλήγορα ἔλα τὰ χρειζόμενα. Στὰ Λεχαινά πῆγε καὶ ὁ ἴδιος ὁ κ. Ρέπουλης.

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ

ὍΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τυχερὸ τὸ θίω ποῦ κλείνει μὲ τρία διαλεγτὰ βιβλία μὲ τὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά». τοῦ Παλαμά, μὲ τὴς «Φυλλᾶδες τοῦ Γεροδήμου» τοῦ Ἑφταλιώτη καὶ μὲ τὸ «Παραμῦθι δίχως ἔνομα» τῆς κ. Π. Σ. Δέλτα.

— Γιὰ τὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά» θὰ γράψῃ στὸ φύλλον τῆς ἄλλης Κερικῆς ὁ Κριτικὸς τοῦ «Νουμά», καὶ γιὰ τὸ βιβλίον τῆς κ. Δέλτα μᾶς ἔταξε κριτικὸν ἀρθρον ὁ Παλαμάς. Γιὰ τὴς «Φυλλᾶδες τοῦ Γεροδήμου»... Αἱ γι' αὐτὲς δυὸ λόγια σώνουνε. Πῶς δηλ. εἶναι βιβλίον (τὸ **ἔθνικόν Βαγγέλιον** τοῦ Ρωμοῦ) ποῦ δὲν πρέπει νὰ λείπει ἀπὸ κανένα Ρωμαϊκὸ σπίτι.

— Τὴ Δευτέρα βράδι πρὸ ὕπνου ἀποθέσῃ τοῦ Καλομοίρη. Ἡ συναυλία του (ἢ ἡ «Μουσικὴ βραδιά» του, καθὼς τὴν ἔλαγε ἄλλοτε) ἀληθινὸ πανηγύρι τῆς Τέχνης. Οἱ ἐφημερίδες πιά τὴν ἄλλη μέρα τὸν ἀνακηρύξανε μεγάλον μουσικόν.

— Πρὸ δύομισι χρόνια, ὅταν πρωτοῦρθε ἐδῶ ὁ Καλομοίρης, μόνον στὸ «Νουμά» βρῆκε ἄσυλον ἔλος ὁ ἄλλος Ἀθηναϊκὸς τύπος γελῶσα μὲ τὸ «**Πρωτοβόρεμά**» του καὶ μὲ τὴς «**Διπλόφουγγες**». Κ' ἔτσι τὴν προχτεσινὴν του νίκην, μπόρῃ νὰν τὴ λογαριάσει λίγον καὶ γιὰ δικὴν του νίκην ὁ «Νουμάς».

— Ἀπὸ δὴ καὶ ἔμπρὸς τὸ φύλλον θὰ βγαίνει ταχτικᾶ καὶθε Κερικῆ, ὅπως πρῶτα. Τὸ ἄλλο φύλλον θὰ βγῆ στίς 2 τοῦ Γενάρη καὶ θὰχει: τοῦ **Ψυχάρη** «Ἐκδότης», βιβλιοπώλης καὶ συγγραφέας, τοῦ **Ἀλέξ. Πάλλη** «Τάγια χωμάτα», τοῦ **Κ. Παλαμά** τὴ μελέτη γιὰ τὸ Βαλαωρίτη καὶ Λασκαράτο, τοῦ **Ἀγγύρη** «Ἑφταλιώτη» «Ἡ καινούργια πολιτικὴ τῆς μισρωμαϊκῆς», τοῦ **Κριτικοῦ τοῦ Νουμά** «Μελέτη γιὰ τὴ Φλογέρα τοῦ Βασιλιά», τοῦ **Κ. Χατζό-**

πουλου «Τὸ παραθύρι» (ποίημα, στίχοις τοῦ Μαλακάση κτλ.

— Δὲν ἔγραφε ἔτσι ὅπως γράψαμε στὸ περασμένο φύλλο, ὁ Διαβάτης τοῦ «Ἐμπρός». Κάτι ἄλλο ἔγραφε, πῶς δηλ. τὰ βιβλία τοῦ κ. Βαρλέντη εἶναι *χαρτινὲς ἀκρίδες* καὶ οἱ στίχοι του *μύγες*, καὶ γι' αὐτὸ χολώθηκε ὁ φίλος ποιητὴς καὶ τοῦ ἀπάντησε μὲ κείνο τὸ νόστιμο ἐπιτάγιο «Γιομάτος μύγες ἕνας τάφος» κτλ.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δηλοποιεῖ

ὅτι ἐκτὸς τῶν ἤδη ἐν κυκλοφορίᾳ ἑκατονταδράχμων τραπεζικῶν γραμματίων τίθησι κατ' αὐτὰς εἰς κυκλοφορίαν καὶ ἕτερα τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν 100 ἑκατὸν δραχμῶν, νέου τύπου, πλάτους 87 χιλιοστῶν καὶ μήκους 178 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου, διακρινόμενα ἐκ τῶν ἐξῆς κυριωτέρων γνωρισμάτων

Πρόσοψις

Ἡ πρόσοψις φέρει πρὸς τὰ ἔνω τοξοειδῶς διὰ μελανῶν κεφαλαίων γραμμάτων τὰς λέξεις «Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος» κάτωθι δὲ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐν πλαισίῳ πεποικιλμένῳ διὰ δαντελλοειδοῦς ποικίλματος τὸν ἀριθμὸν 100 διὰ μεγάλων ἀραβικῶν στοιχείων. Ὑπὸ τοῦτον ἐν μελανῷ πλαισίῳ σχήματος ταινίας τὰς λέξεις «δραχμαὶ ἑκατὸν» διὰ κεφαλαίων λευκῶν γραμμάτων.

Κατωτέρω φέρονται ἀριστερᾶ ἢ ὑπογραφή τοῦ Ταμίου τῆς Τραπεζῆς, ἐν τῷ μέσῳ ἢ τοῦ Διοικητοῦ καὶ δεξιᾶ ἢ τοῦ Βασιλικοῦ ἐπιτρόπου, τεθειμέναι αἱ μὲν δύο πρῶται διὰ σφραγιστήρος, ἡ δὲ τελευταία ἰδιοχείρως.

Ἀριστερᾶ τοῦ γραμματίου εὐρηται ἐν πλαισίῳ σχήματος κυκλοτεροῦς ἢ εἰκῶν τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Τραπεζῆς Γ. Σταύρου, δεξιᾶ δὲ τὸ Βασιλικὸν Στέμμα.

Ἡ πρόσοψις χρώματος ἰώδους πλαισιοῦται ὑπὸ δαντελλοειδῶν ἡμικυκλικῶν ποικιλμάτων χρώματος πρασίνου.

Ὁπισθία ὄψις

Ἡ ὀπισθία ὄψις, πλαισιουμένη διὰ πρασίνου δαντελλοειδοῦς ποικίλματος, φέρει ἐν τῷ μέσῳ εἰκὼνα τοῦ σωζομένου ἀρχαίου ἀγάλματος τῆς Εἰρήνης φερύσης τὸν Πλοῦτον, ὡς ἀναχνιώσκεται καὶ ἐπὶ τοῦ βᾶθρου αὐτοῦ διὰ κεφαλαίων μελανῶν γραμμάτων.

Ἐκατέρωθεν τοῦ ἀγάλματος τῆς Εἰρήνης φέρεται ἐν θυρεοῖς διὰ μεγάλων λευκῶν στοιχείων ὁ ἀριθμὸς 100, ὑπ' αὐτὸ δὲ σημειοῦται ἢ ἐκδοσις διὰ τῶν λέξεων «ἐκδοσις ἐνάτη».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Δεκεμβρίου 1910

Ὁ Ὑποδιοικητὴς
I. A. Βαλαωρίτης

ΣΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

τὸ γραφεῖο, δρόμος Ἰπποκράτη 11, πουλιοῦνται τὰ κολούθα βιβλία πρὸς ΜΙΑ δραχμὴν τὸ ἓνα, ἐξὸν ὅσα εἶναι σημειωμένα μὲ ἄλλες τιμὰς :

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «Ἡ Ματιά». — ΝΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ, «Ὁ Μέγ' Ἀλέξανδρος». — ΒΑΡΑΕΝΤΗ, «Δόξα καὶ Ζωή», — ΗΛΙΑ Η. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ, «Δάφνης καὶ Νύξη» τοῦ Λόγγου. (μετάφρ.), — «Τίμωνας ὁ Μισάνθρωπος» τοῦ Λουκιανοῦ (μετάφρ. λ. 50), — «Ὁ Πρὸς κνηστῆς». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, «Τὰ Τραγοῦδια τοῦ Ἀπρίλη» (δρ. 2). — ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, «Ἀπὸ τὸν Κόσμο τοῦ Σαλονιῦ». — ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΔΙΩΤΗ, «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης». — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Νησιώτικα Τραγοῦδια». — Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τὰ Γεωργικὰ τοῦ Βεργίλιου» (λ. 50). — ΓΙΑ, «Σαμοθράκη» (δρ. 2). ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ, Τραγοῦδια γιὰ μιὰ φωνή μὲ πιάνο, καὶ Μπαλάντες γιὰ πιάνο, τὸ κομμάτι δρ. 1. — Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, «Τὰ Τραγοῦδια τοῦ Στρατιώτη» (λ. 10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΛΕΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τὸ Βιολί». — Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ, «Πλευρολογία». — Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗ, «Μικρὰ Τραγοῦδια». — ΛΑΕΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, «Αἰθριώτικος Μηχανισμὸς». — ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ, «Στὸ Ἀληπούρο» (δρ. 2). — ΚΩΣΤΑ Γ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ, «Μουσικὴ». — ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ, «Τὰ Ὁρὰτα» (δρ. 2). — Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ, «Σαλώμη» τοῦ O. Wilde (μετάφρ.). — ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Καινοῦργια». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΑΕΡΗ, «Ὁ Αἶας» τοῦ Σοφοκλέη (μετάφρ.). — Σ. ΣΚΙΠΗ, «Ἡ Μεγάλη Αὔρα» (δρ. 2). — «Juvenilia». — Γ. ΣΚΛΗΡΟΥ, «Τὸ Κοινωνικὸν μας Ζήτημα» (λ. 50). — ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ, «Πλουτάρχον: Περὶ Παιδῶν Ἀγωγῆς» (μετάφρ.). — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπουμπούκια». — Δ. Η. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα): «Ζωντανὸ καὶ Πεθαμμένο», — «Ὁ Ἄσπρος», — «Οἱ Ἀλυσιδεσ» (δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΛΑΗΝΤΑ, «Ἀπὸ τοὺς Θρόνους τῶν Αἰώνων», — «Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Γλώσσης» (Ἀ' ἐκδοσὴ). — Ζ. ΦΥΤΙΑΝ, (δράματα): «Τὸ Ἐκβετο», — «Δίχως Ἀκρογιάλι», — «Χτισμένο στὸν Ἄρμος». — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ, «Τὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα». — ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ (δράματα): «Οἱ Πετροχάρηδες», — «Μελάχρα».

Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, λ. 25 παραπάνου ὁ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ παρασμένοι τοῦ «ΝΟΥΜΑ» (ἐξὸν ἀπὸ τὸν πρῶτο πὸν δὲν ὑπάρχει κανένα τοῦ ἀντίτυπο) πουλιοῦνται δρ. 12 ὁ ἓνας γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ φρ.χρ. 12,50 γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ.

Τὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» στέλνει στοὺς συνδρομητὰς τὰς τοῦ ἔξωτερικοῦ ἑπι βιβλία τοῦ ζητήσαντε. στὴς τιμὰς πὸν τὰ πουλοῦνε τὰλλα βιβλιοπωλεῖα, δίχως παραπανι-σὸ ἔξοδο, ἐξὸν τὰ ταχυδρομικά.

ΞΑΝΑΤΥΠΩΘΗΚΑΝΕ

καὶ πουλιοῦνται στὰ γραφεῖα μας ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ (καὶ 1,25 γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ) :

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ τοῦ Σεξ-πήρου (μετάφρ. Ἀλέξ. Πάλλη).

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΩΔΗΜΟΥ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη.

ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξ. Παπαμόσκου.

Βγῆκε κι ὁ Β' τόμος τῆς ΡΩΜΑΙΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ τοῦ Μ. Φιλῆντα καὶ πουλεῖται στὰ γραφεῖα μας δρ. 3 — οἱ δυὸ τόμοι μαζί δρ. 5.

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΖΩΗ τοῦ Ἐλισαίου Γιαννίδη (ἐκδοσὴ Β') δρ. 2.